

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

КІэлэцІыкІухэм афэгушІуагъэх

Илъэс пчъагъэ хъугъэу мэкъуогъум и 1-р кІэлэцІыкІухэм якъэухъумэн и Дунэе мафэу хагъэунафыкІы. Мы мэфэкІыр гъэмафэм иапэрэ мафэ зэрэферэм мэхъанэ гъэнэфагъэ иІэу щыт. КІэлэцІыкІухэмкІэ мэкъуогъум и 1-р — гушІуагъо, чэфыгъу, гъэмэфэ гъэпсэфыгъохэм аублапІ.

фыгъо уахътэу кІэлэцІыкІухэм апэ илбыр гъэшІэгъонэу, шІуагъэ кытэу зэхэщэгъэным республикэм ипашэхэм анаІэ зэрэтырагъэтыщтыр кыІуагъ. Ны-тыхэм, кІэлэцІыкІухэм зэкІэми мы мэфэкІымкІэ АР-м и Правительствэ ипашэ игуапэу къафэгушІуагъ, псауныгъэ пытэ яІэу, гъэхъагъэхэр ашы-хъэ ыпэкІэ лыкІотэнхуэу къафэлъэуагъ.

Республикэм икІэлэцІыкІу творческэ коллективхэм къа-тыгъэ концертным кызырэгъуой-гъэхэр ягуапэу еплъыгъэх.

Апэрэ классыр къэзыухыгъэ кІэлэеджэкІо цыкІухэр зых-лэжъэгъэхэ парадымкІэ мэфэкІ Іофтхъабзэр нэужым лъагъэ-кІотагъ. Урамэу Красноок-

тябрьскэм культурэм и Унэу тетым екІолагъэх, зэхэщэ-кІохэм къагъэхъазырыгъэ

джэгукІэ зэфэшъхъафхэм кІэлэцІыкІухэр ахэлэжъагъэх, мультфильмэхэр къафагъэлъэ-гъуагъэх.

МэфэкІ Іофтхъабзэхэм кІэлэ-цІыкІу нэгырэ 700 фэдиз ах-лэжъагъ. Мыекъуапэ шырагъэ-жъэгъэ эстафетэр республикэм муниципальнэ образованиехэм ащылъагъэкІотэщт.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр Іэшъынэ Ас-лъан кытырихыгъэх.

Хабзэ зэрэхъугъэу, мыщ фэ-гъэхыгъэ мэфэкІ Іофтхъа-бзэхэр Адыгэ Республикэми щызэхашэх. Ахэм зэу ащы-щыгъэ торжественнэ зэхэхъэу тыгъуасэ Мыекъуапэ игупчэу Лениным ыцІэ зыхъырэм шы-кІуагъэр.

Мыщ кыныщызэрэгъуойгъэ сабыйхэм, ны-тыхэм къафэгу-шІонхуэу къэкІуагъэх АР-м и

Премьер-министрэу КъумпІыл Муратэ, ащ игуадзэу Алексей Петрусенкэр, АР-м гъэсэны-гъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ имини-стрэу Беданыкъо Рэмэзанэ, нэмыкІхэри.

Адыгэ Республикэм и Пре-зидентэу ТхъакІушынэ Аслъан ыцІэкІэ зэхэхъэм хэлэжъэхэрэм КъумпІыл Муратэ къафэгу-шІуагъ. Гъэмэфэ зыгъэпсэ-

Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъор

Апэрэ купыр гъогу техъагъ

Мы илъэсым игъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо кампание аублагъ. Ащ изэхэщэн ыкІи пшъэрылгъэу агъэуцугъэ-хэм ягъэцкІэн фэгъэзагъ Адыгэ Республикэм ІофшІэ-нымкІэ ыкІи социальнэ хэхъоныгъэмкІэ и Министер-ствэ. Экономикэм ыльэныкъокІэ кыныгъохэр щыІэ-хэми, республикэм ипашэхэм сыдигъуи мылкъуу къа-гъоты, хэкІыпІэхэр кыыхахы Адыгеим икІэлэцІы-кІухэм гъэмэфэ мазэхэм зарагъэгъэпсэфыным, япсау-ныгъэ зыпкъ рагъэуцожьыным пае.

Тигъэзет кызырэхъыгъэу-тыгъагъэу, мыгъэрэ зыгъэпсэ-фыгъо кампанием кІэлэцІыкІу мин 25-рэ фэдиз кыыхырагъэ-убытэнэу ары зэрэрахъухъа-гъэр. Ащ зэкІэмкІи сомэ мил-лиони 111-м ехъу пэІуагъэ-хъанэу къалытагъ.

Хабзэ зэрэхъугъэу, кІэлэцІы-кІухэм якъэухъумэн и Дунэе мафэ — мэкъуогъум и 1-м — апэрэ кІэлэцІыкІу купэу зипса-уныгъэ чыпІэ зэфэшъхъафхэм ащызыгъэпытэнэу путевкэхэр зэратыгъэхэр гъогу техъэх. Мары мы илъэсми арэуштэу ашыгъ. Тыгъуасэ Мыекъуапэ дэкІыгъэх кІэлэцІыкІухэр къа-лэу Пятигорскэ зыщэхэрэ ав-тобусишыр. Адыгэ Республи-кэм ІофшІэнымкІэ ыкІи соци-альнэ хэхъоныгъэмкІэ и Мини-стерствэ ипресс-къулыкъу ты-зэрэщигъэгъозагъэмкІэ, кІэ-лэцІыкІуи 140-рэ апэрэ купыр зэрэхъурэр. Ахэм ахэтых сабы-ибэ зыщапІурэ унагъохэм, гъот макІэ зІІэхэм, щыІэныгъэм чыпІэ кыин ригъэуцуагъэхэм къарыкІыгъэхэр, ипсауныгъэ изытеткІэ а чыпІэм кыще-Іээнхэ фаеу врачхэм игъоу зы-фалгъэгъуагъэ кІэлэцІыкІухэр.

Гъогу мафэ техъанхуэ, пса-уныгъэ яІэу кытхэхъажьын-хуэ ахэм тафэлъало.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.
Тезыхыгъэр Іэшъынэ
Аслъан.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Парламентариз-мэм ихэхъоныгъэ ышъхъэкІэ иІахышхо зэрэхишІыхъагъэм, ту-рист отраслэм респу-бликэм зыщыушъомб-гъуным, ныбжыкІэхэр патриотхуэ плугъэнхэм чанэу зэрахэлажъэрэм апае Адыгэ Респу-бликэм и Къэралыгъо Со-вет — Хасэм и Щыт-хуэ тамыгъэу «Закон. Пшъэрылгъ. Цыфыгъ» зыфІорэр фагъэшъо-шагъ Бормотов Иван Васильи ыкІом, му-ниципальнэ образова-ниеу «Мыекъопэ рай-оным» иадминистрации туризмэмкІэ ыкІи чІыопс къэкІуапІэ-хэмкІэ игъэлорышІапІэ ипашэ.

Тигъэзетеджэ лъапІэхэр!

Мэкъуогъум и 1-м кыыщегъэжъагъэу и 11-м нэс фэ-гъэкІотэн зІІэ кІэтхэгъу уахътэр кІошт. А мэфип-шІым кыкІоцІ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» сомэ 319-рэ чаныч 20-кІэ шъукІэ-тхэн шъулъэ-кІышт 2010-рэ илъэсым иятІо-нэрэ илъэсныкъо кыышъуІукІэнэу шъуфаемэ.

ШъукІатх
«Адыгэ макъэм»!

КыкІэлъыкІошт
номерыр мэкъуогъум
и 4-м кыдэкІышт.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъоу «Республикэ гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» яуставхэм ыкIи Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илIыкIохэу ахэм язэхэщакIохэм я Советхэм ахэтхэм яхылабгъ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэ фэшIыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм унашъо ышIыгъ:

1. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2001-рз илъэсым мэлIыгъфэгъум и 27-м ышIыгъэ унашъоу N 32-1ср-р зытетэу, 2001-рз илъэсым жьоныгъуакIэм и 5-м ышIыгъэ унашъоу N 28-1ср-р зытетэу «Республикэ гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» яуставхэм ыкIи Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илIыкIохэу ахэм язэхэщакIохэм я Советхэм ахэтхэм яхылабгъ» зыфиIорэм (Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Ведомостхэр, 2001, N 3; 2005, N 7; 2006, N 4; 2007, N 13) зэхъокIыныгъэ фэшIыгъэнэу, ащ ия 3-рз пункт ия 2-рз подпункт мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«2) Орлова Галинэ Яков ыпхъур — хэдзыпIэ кой зыкIымыкIэ депутатим;».

2. Заштэрэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий ИВАНОВ кь. Мыекъуапэ, жьоныгъуакIэм и 26-рз, 2010-рз илъэс N 1455-ГС

Лъэпкъ лъэмыджыр орэпытэ

Иорданием шагъэпсыгъэ телеканалэу «Нарт-ТВ» зыфиIорэм иIофшIэхэр Адыгэ Республикэм зэрэщIэхэр тигъэзет кы-хиутыгъ. Тыгъуасэ купыр «Адыгэ макъэм» ихъэлабгъ. Купым хэт-ыгъ телеканалым и Генеральнэ директорэу, имылъукIэ ар кызылIузыхыгъэ Абыдэ Мэджы-дэ, ащ иIофшIэгъухэу Дэгъу-жыкIо Мухъэмдрэ Ансэко Симэрэ.

ЗэлукIэгъур кызылIуыхыгъ редактор шхьалэу Дэрбэ Тимур. Къэралыгъуабхэм адыгэу ащIп-сэхэрэр еплъынхэ алъэкIынэу телеканал шьIэ зэрэхъугъэм мэхъанэшхо зэриIэр ащ кыхи-гъэщыгъ, итэкъухагъэу дунаим тет тилъэпкъэгъухэр, тIкшохэр нахь зэрэшIэнхэмкIэ, зэдэпсэун-хэмкIэ каналыр амалышIу зэрэхъуцтым ицыхэ зэрэтэльыр кыIуагъ. ИофшIоху кырахы-жыгъэмкIэ зэрэтфэлъэкIэу IэпыIэгъу тызэрафэхъуцтыр, гъэзетым исайт къэбархэр кы-рахынхэ зэралъэкIыцтыр ариIуагъ.

Абыдэ Мэджыдэ исэнэхьаткIэ журналистикэм пэчыжь. Авиакомпанием компьютерхэмкIэ инженерэу щылъэжыгъ, лъэпкъэу кызылхэкIыгъэм шIу фишIэ зэрэшIоигъор ары Iофтхьабзэм лъапсэ фэхъугъэр. ДэгъужыкIо Мухъэмдэ дзэ кьулыкIушIагъ. Мыжурналистим сэнэуащыгъэу хэлъым ыкIи лъэпкъ зэхашIэм яшIуагъэкIэ IофшIэным ыгукIи ыпсэки зыритыгъэу цIэлажьэ.

Симэ Къэбэртэе-Бэлыкъарым кышчыгъу, ишхъэгъусэ зы-щыц Иорданием джы щэпсэу.

Адыгабзэми, урысыбзэми, ара-пыбзэми хэшIыкI зэрафыриIэм иIофшIэнкIэ ишIогъэшхо кьекIы. ЗэкIэмкIи каналым нэбгы-рэ 12 цIэлажьэ. Ахэм ыпIкI ара-мытэуи Iоф ашIагъ. Федэшхо кыххемыкIырэми, яIофшIэн лъэпкъымкIэ мэхъанэу иIэр кьагурыIозэ, ащ кIуачIэ кьари-тызэ мэлэжьэх.

ХьакIэхэм ягумэкIэхэми та-щагъэгъозагъ. Iофэу кырахы-жыгъэр кIэкIыным пае адыгэу дунаим тетыр ащ кыхэлэжьэн фае. Адыгэу къэралыгъо зэфэ-шхьафхэм арыххэм ящIэпIэ-псэукIэ, шэн-хабзэу кьахэнагъ-хэм зэрарысэхэрэр, Iофыгъоу, гумэкIыгъоу яIэхэр кызылIо-тыкIыр къэбархэр телеканалым IэкIэханхэ фае. Мылкъушхо зэрамыIэм кыхэкIэу ащ Iоф шьызылIэхэрэр адыгэхэр зэрыс къэралыгъо пстэуми кIонхэ алъэкIыцтыгъоп. Арышъ, телека-налым къэбарэу IэкIэхьацтым мэхъанэшхо иI.

«Нарт-ТВ»-м иIофшIэн кы-зэтемыуцоным пае мылкъукIи IэпыIэгъу уфэхъунэу щыт.

Арышъ, сыд фэдэ лъэныкъокIи телеканалым Iофыгъохэр имы-Iэнхэ ылъэкIыштэп. Ау Iофы-шIур кьезыхыжыгъэгъэхэм агу мыкIодыным, рагъэжьагъэр кы-зэтемыуцоным апае адыгэхэр зэкIэри зэхэIэбэнхэ фае. IофтхьабзакIэр лъэпкъ лъэ-мыдж адыгэхэм афэхъушт. Къэ-ралыгъо зэфэшхьафхэм арып-хьагъэу ащIпсэурэ адыгэхэр зэ-зыпхышт лъэмыджэу ар хъушт. Ау ар пытэным пае уфэсакъын, уелэзэн фае.

ЗэлукIэгъум хэлэжыгъэ ти-IофшIэгъухэм ащIщэу Къэзэнэ Юсыф каналыр иахъщкIэ зы-гъэпсыгъэ Абыдэ Мэджыдэ Сау-сырыкIо фигъэдагъ. Ащ демы-гъэштэн плъэкIыштэп. Сыда пIомэ егъашIэм щымыIэгъэ ка-налыр, зэрэдунае зплъын зытэ-кIышт мэшIонэфыр Мэджыдэ кыхигъэнагъ, ылъэ тыригъэу-цуагъ. Джы а мэшIуацэр мыкIо-сэныр адыгэу зызылтыгъэжырэ пстэуми яIофэу мэхъу.

СИХЪУ Гоцнагъу. Сурэтыр зэлукIэгъум щыгыра-хыгъ.

Гъэтхасэхэм япхъын Джэдждэ районым щаухыгъ

Республикэм ирайонхэр пштэхэмэ, лэжыгъэ зэфэшхьафхэр анахыбэу кызыщагъэкIыхэрэр ыкIи зыщаугъоижыкхэрэр Джэдждэ районыр ары. Мы районым мыгъатхэ пстэумкIи гектар мин 28,9-м фэдиз хъазырым чылапхъэхэр щарагъэ-кIунэу шагъэнэфэгъагъ. Адыгеим мэкъу-мэ-щымкIэ и Министерствэ кызыретыгъэмкIэ, а пшъэрылIыр районым мэкъуогъум и 1-м ехъулIэу гъэхьагъэ хэлъэу ыгъэцIэлагъ.

Гъатхэм районым ичIыгъухэм ащапхыгъэ-

хэм ащIщэу анахь чIыпIэшхо зэрагъэубыты-гъэр тыгъэгъазэр ары. Ар гектар мин 20,2-м фэдиз хъазырым ащапхыгъ. Мыгъатхэ соем рагъэубытыгъэри гъэрэклорэм нахыб — гектар 4136-рз. Лэжыгъэр кьэзыгышт натрыфэу райо-ным щашIагъэр гектар 3141-рз мэхъу. Тапэ-рз илъэххэм ялгытыгъэмэ, шъоущыгъу зыха-шIыкIыр чIыплъым районым щырагъэубы-тыгъэри нахыб — гектар 670-рз.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэртбый.

Президиумым изэхэсыгъу

ЖьоныгъуакIэм и 28-м Адыгэ Дунэ Академием и Президиум изэхэсыгъо Налшык шыкIуагъ. Адыгеим икIыгъэ шIэныгъэлэжъ куп ащ иIофшIэн хэлэжыгъ.

Делегацием хэтыгъэх шIэны-гъэлэжъхэу Бырсыр Батырбый, Мамый Руслъан, Хъоткьо Сами-рз ыкIи ХъокIо Фатимэ.

2009-рз илъэсым ыкIи 2010-м иилъэсныкIо Академием Iофэу ышIагъэр ащ щызэфэхьы-сыжыгъ.

Зэхэсыгъо ужым Академием и Адыгэ научнэ гупчэ иученэ секретарэу ХъокIо Фатимэ гушы-Iэгъу тыфэхъугъ.

Ащ кызырIуагъэмкIэ, зэхэ-сыгъор шIуфэс псалъэкIэ Ака-демием и Президентэу Нэфышъ Адамэ кызылIуыхыгъ. ЕтIанэ зэ-рагъэнэфэгъэм теткIэ, энцикло-педиеу «Черкесы» зыфиIорэм Iофэу дашIэрэм ар кытегу-щылабгъ. IофшIэгъэшхо шхъэу фашIыгъэр Президиумым хэтхэм игъоу аштагъ.

Ащ ыуж зэхэсыгъом доклад кыщишIыгъ Академием и Ады-гэ научнэ гупчэ и Президиум итхьаматэу Бырсыр Батырбый. 2009-рз ыкIи 2010-рз илъэсым ызыныкIом научнэ гупчэм Iофэу ышIагъэр ащ кыIотыгъ. Бзэм, философием, социологием, эконо-микэм, тарихьым ыкIи адыгэ-хэм якультурэ афэгъэхьыгъэ на-учнэ-ушэтын Iофтхьабзэу зэха-щагъэхэм ар кьатегушылабгъ. Научнэ статьяхэр журналхэу «ШIэныгъэ гъуаз» (Адыгэ къэ-ралыгъо университет), «Адыгэ Дунэ Академием и докладхэр», «Литературнэ Адыгеим», «Зэ-кьошныгъэм», «Псалъэм» кьа-дэхъэх. Ахэм адакIоу моногра-фиехэр, нэмыкI научнэ IофшIа-гъэхэр шIэныгъэлэжъхэм кы-хаутыгъэх.

ЕтIанэ зэхэсыгъом иплан кы-зэрэдилыгъэу, Хъоткьо Самир итхылабгъ «Цивилизация Кабар-ды», «Бесленей мост Черкесии»

зыфиIорэм лъэтегъэуцо фа-шыгъ. АщкIэ кьэгъушылабгъ ака-демиекIу Бэкъ Хьанджэрые.

Ащ кыкIэлъыкIуагъ Хъот-кьом идокладэу кьэбэртаехэм ыкIи бэслъыныехэм афэгъэ-хыгъэр. ШIэныгъэлэжыым ина-учнэ IофшIагъэхэм осэшхо кьафашIыгъ. Ащ ишыхьат Самир итхылабгъ лъэтегъэуцо зыфа-шыгъэр Дунэ Адыгэ Хасэм икьэралыгъо премие кыраты-ныр игъоу Академием и Вице-президентэу ХьашIуцIэ Му-хъэмэд кызырахиляхьагъэр.

Академикэу Едыдж Батырай иIофшIагъэу я XVII — XIX-рз лIэшIэгъухэм Европэм ихудож-никхэм ясурэтхэм адыгэхэр зэ-рахэтхэм фэгъэхьыгъэм илъэте-гъэуцуи зэхэсыгъом щашIыгъ. Ащ кыкIэлъыкIуагъ Адыгэ на-учнэ гупчэм ипрезидиум адыгэ тарихьым иIофыгъохэмкIэ науч-нэ советым хэтыштхэм ягъэ-нэфэн. Хъоткьо Самир советым пащэ фашIынэу мыщ щыра-хъухагъ.

Адыгэ энциклопедием и Ин-ститут идиректорэу ХьашIуцIэ Мухъэмэд институтым Iофэу ышIагъэм ехыылIэгъэ докладэу кышIыгъэм зэкIэри ыгъэрэ-загъ. Институтым IофшIэгъэ дэ-гъоу иIэм ишыхьатэу ар алъы-тагъ.

Зэхэщэн Iофхэм алъэныкъокIэ зэхэсыгъом игъэIотыгъэу Илъэс зэлукIэр зэрэклэщтым ыкIи зыщыкIэщтым Президиумым хэтхэр тегушылабгъэх. Шышхъэ-Iум и 20 — 21-м ар Мыекъуа-пэ щызэхашэнэу рахъухьагъ. Ащ хэтэу научнэ конференциеу адыгэ тарихьым ыкIи бзэшIэныгъэм янепэрэ Iофыгъохэм афэгъэ-хыгъэр клэшт.

(ТИКОРР.).

ИофшIэныр

ТелъхьэпIэ дэгъу кьагъотыгъ

Яппэсыщтыр, уасэу афэпшIы-щтыр кьэгъотыгъуае кышIы-зыгъэхъурэ хъугъэ-шIэгъэ гъэ-шIэгъонхэм тыхэгъэгу уащы-рихыылIэшт. Ахэм зыкIэ ащIщ дунэе финанс кризисым ифэмэ-бжымымэхэу мафэ кьэс щысэ кытфэхъухэрэр. ГушыIэм пае, Адыгэ Республикэм цIыфхэм IофшIэн ягъэгъотыгъэнымкIэ икьэралыгъо кьулыкIу IофшIа-пIэ зымыгъотыхэрэм яхыылIэгъэ зэфэхьысыжыгъэу тхьамафэ кьэс ышIыхэрэм IофшIапIэ зымыIэу атхыхэрэм республикэм лъэ-гапIэу щыриIэм кышчыкIагъэу кьэгъэлабгъо. Ащ емылгыты-гъэу, лэжакIохэр IугъэкIыгъэн-хэм, мэфэ имыкIу IофшIакIэм техьэгъэным яхыылIэгъэ унашъо зышIыхэрэм кьащэкIэ пфэIо-щтэп. Ахэм ясатыр ренэу Iоф-шIэпIакIэхэр кыхъэуцох. Кы-зэрэтшIошIырэмкIэ, зэрэ Уры-сыеу мы Iофыр ащ тетэу шы-гъэпсыгъ. ЗэрэхъурэмкIэ, бгъэ-лажэухэрэр нахь макIэ пшIыхэзэ ыкIи кьыдэбгъэкIырэм кышчы-бгъэакIэзэ уасэхэр кпэлIэтынхэр нахь фед. IофшIэным мы нэша-нэу еплъэгъулIэщтым хабзэм

ыналэ тыредза, уасэ фешIа? Ты-щыгъуазэп, ащ фэдэ унашъуи тлэгъугътэп.

Адыгеир пштэмэ, Iоф зышIэн зытэкIыщтэу республикэм ис-хэм ащIщхэу лэжьапIэ зымы-Iэхэм япчъагъэ ыпэрэ тхьамафэм проценти 2,5-м нэсыщтыгъэмэ, жьоныгъуакIэм и 19-м кышчы-улабгъэу и 25-м нэсырэ пIалъэм ахэм япчъагъэ зы пшIанэкIэ нахь макIэ хъугъэ, проценти 2,4-м теуцагъ. Арэу шыт нахь мы-шIэми, цIыфхэр IузыгъэкIынхэу е IофшIэгъу пIэлъэ гъэкIэкIы-гъэм техьанхэу унашъо зы-шIыхэрэм ясатыр IофшIэпIэ зау-лэ кыхъэуцагъ.

БлэкIыгъэ тхьамафэм ыгъэла-жэухэрэм кьашигъэкIэнэу е IуныгъэкIынхэу унашъо ышIыгъ ЗАО-у «Росстроймонтаж» зы-фиIорэм и Мыекъопэ филиал. ГъэкIэкIыгъэ IофшIэгъу пIалъэм техьанхэу IофшIэпIитф унашъо ашIыгъ. Ахэм ащIщых Шэуджэн район сымэдждэщыр, ЗАО-у КХ-у «Восток» зыфиIорэр, Г. Ю. Алифиренкэм иунэе предпри-ятие, ООО-у «Мастер» ыкIи ООО-у «Насып» зыфиIохэрэр.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ И КЪЭРАЛЫГЪО СОВЕТ — ХАСЭМ

Министрэхэм я Кабинет ыцIэ-кIэ а темэм ехылаагъу депутат-хэм апашъхъэ къышыгушыIээ псэолъэшIынымкIэ, транспор-тымкIэ, гъогу ыкIи коммунальнэ хызмэтхэмкIэ министрэу Вале-рий Картамышевым къызэриIуа-гъэмкIэ, тиреспубликэ пстэуми агъэфедэрэ автомобиль гъогу километрэ 1379-м еху иI. Ащ шыщху километрэ 970-рз Iэ-пэ-цыпэм асфальт, километрэ 206-м ехурэм асфальт-мыжъо зэхэлъ ателъ ыкIи километрэ 203-м ехурэм мыжъокIэ-пшэжъо зэхэлъ атетэкъуагъ. Арэу шытми, джырэ автомашинэхэм атетгъэ-псыкIыгъэу ахэм язытет уигъэ-рзэнэу шытэп. А къыныгъор зэ-шIохыгъэным пэе 2005-рз ильэ-сым къыпэрэ ильэсхэм автомо-биль гъогухэр гъэцкIэжыгъэн-хэм пэе федеральнэ гупчэм суб-сидие шыкIэм тетэу мылкъу къафитIупшыщтыгъ. Ыужым аштэгъэ федеральнэ законхэм атетгъэпсыкIыгъэу федеральнэ бюджетым мылкъоу къытIуп-шырэр зыпIуагъэхъан алъэкIы-щтыр автомобиль гъогуIэхэр гъэпсыгъэнхэр ыкIи гъэкIэжы-гъэнхэр ары ныIэп. Мылкъур зэрымкыурэм ыпкъ къыкIэу, ильэс кIэс агъэцкIэжыгъэнэу шы-тыр километри 130 — 170-рз фэ-дизкIэ нахъ макIэ ашIын фаеу мэху. Ащ ишыхъат 2009-рз ильэсым ищылэ мазэ и 1-м ехы-лIэу асфальт зытелъ гъогуху агъэцкIэжыгъэн фэягъэхэр про-цент 49-кIэ нахъ макIэ зэрэху-гъэхэр. ГухэкI нахъ мышIэми, Европэм рамыгъэхэрэ хылыгъ-зещэ автомашинэхохуэу тон-нипшI пчъагъэ зезыщэхэрэр ти-гъогухэм хъоуе кIатехабгъэх. Хылыгъу зэрэщэхэрэм тигъогу-хэр зэратемлыгътэгъагъэхэм ыпкъ къыкIэу, асфальт зытелъ гъогухэр ахэм инэу зэчагъа-къох, дэутыгъэхэр афашIых, нэ-мыкI транспортхэр ащызеклонхэ амылъэкIынуэ зэхакъутэх.

Анахъу гумэкIыгъохэр зы-щыплэгъуштыр автомобиль гъогуху Инэм — Адыгэкъал — Бджэдэгъухъабл, Белоречен-скэр — Джаджэр — Зэкъошны-гъэр, Красногвардейскэр — Улап — Заревэр, Мыекъуапэ — Джаджэр — Псыбай — Зелен-чукскэр — Карачаевскэр, Ку-жорскэр — Сергиевскэр — Дон-дуковскэр зыфэпIощтхэр ары. Автомашинэхэм хылыгъу зэрэ-щэхэрэр зыфэдызэр зэрауплэ-кIурэ автомашинэ 2008-рз ильэ-сым къашъэфи, гъогухэр зыте-лытагъэхэм яхъоу хылыгъэхэр зе-зыщэхэрэм тазырхэр атыралъ-хъэхуэу зауэблэм гъогухэр зэрэз-хакъутэхэрэм къыщыкIэгъагъ. Ау а шыкIэр гъэфедэгъэным ифит-ныгъэ зыгъэнэфэрэ норматив-правовой актхэр Урысыем зэ-римыIэхэм ыпкъ къыкIэу, про-куратурэм иунашъокIэ а Iоф-шIэныр 2009-рз ильэсым къа-гъэуцун фаеу хъугъэ ыкIи хэп-шыкIэу ащ иягъэ къэкIуагъ. 2007-рз ильэсым шышъхъэIум и 23-м УФ-м и Правительствэ ышIыгъэ унашъом егъэнафэ гъо-гухэр IыгъыгъэнхэмкIэ ыкIи гъэцкIэжыгъэхэмкIэ норма-тив шапхъэхэм атехъэгъэн фаеу. АР-м иминистрэхэм я Кабинети ащ фэдэ унашъо ышIыгъ. Ащ зэ-ригъэнафэрэмкIэ, республикэ гъогухэр Iыгъыгъэнхэм, гъэц-кIэжыгъэнхэм ыкIи капиталъ-нэу гъэцкIэжыгъэнхэм апае 2009-рз ильэсым уасэу шыла-гъэхэм атетэу республикэм со-мэ миллиарди 2-рз миллион 603,6-рз ыгъэфедэн фаеу шы-тыгъ. Ау ащ фэдиз мылкъу рес-публикэм гъогухэм апэлуигъэ-хъанэу амал иIэп. Ары пакIошъ, ыпэрэ ильэсым елытыгъэмэ,

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Со-вет — Хасэм джырэблагъэ илэгъэ зичэ-зыу ятIокитIурэ ирэ зэхэсыгъор ыпэрэ-хэм бэшхокIэ атекIыщтыгъэп. Ау «Пра-вительствэ сыхъатым» тегъэпсыкIыгъэу депутатхэр зытегушыIэгъэхэ къыныгъор республикэм шыпсэурэ пстэуми алъы-лIэсэу зэрэщытыр хэмьгъэунэфыкIын плъэкIыщтэп. Сыда пIомэ тигъогухэм язы-тет уигъэрзэнэу зэрэщымытым цыф-хэм игугъу зэрашырэм имызакъоу, тигъэ-зети а къыныгъом ехылыгъэ тхыгъэхэр бэрэ къыхеутых.

Парламентым хэт депутат куп зэрэ-кIэупчIагъэм иджэуапэу, а къыныгъом изытет ыкIи тапэкIэ гухэлъэу зыдаIыгъ-хэм яхылыгъэ къэбарэу министрэхэм я Кабинет къыщагъэхъазырыгъэм депу-татхэр едэлугъэх ыкIи докладым цызэ-хамыхыгъэ лъэныкъохэм яхылыгъэ уп-чIабэ ыужым къатыгъ, депутатхэм ащыщ-хэр зэхэсыгъом къышыгушыIагъэх.

Гъогухэм язытет нахъышIу хъушты?

Адыгэ Республикэм 2010-рз ильэсымкIэ иреспубликэ бюджет фэгъэхыгъэ законом республи-кэ гъогухэр гъэцкIэжыгъэнхэм пэIуагъэхъашт мылкъоу шагъэ-нэфагъэр сомэ миллион 50-кIэ нахъ макI. 2008-рз ильэсым ар сомэ миллион 144,5-рз хъу-щтыгъэмэ, тызыхэт ильэсымкIэ сомэ миллион 94,5-рз ныIэп. Республикэ гъогухэр Iыгыгъэн-хэм пэе 2010-рз ильэсым рес-публикэ бюджетым ыгъэнэфа-гъэр сомэ миллион 73-рз ныIэп, нэмыкIэу къэпIон хъумэ, зы гъо-гу километрэр гъэцкIэжыгъэ-ным пэIуагъэхъэрэр сомэ мин 50. УФ-м и Правительствэрэ АР-м иминистрэхэм я Кабинет-рэ яунашъохэм агъэнэфэрэ шап-хъэхэм ар фэди 10-кIэ анахъ макI.

Гухэлъ гъэнэфагъэм тегъэ-псыкIыгъэу мылкъур къызди-кIыщтыр мыгъэтэрэзыгъэ зыхъу-кIэ гъогухэм язытет нахъышIу пшIын плъэкIыщтэп. Ащ пэе ыпэкIэ гъогу фондхэр зэхашъ-щтыгъэх. Гъогухэм язытет уигъэ-рзэнэу зэрэщымытыр къыди-лытэзэ, УФ-м и Президентэу Дмитрий Медведевым УФ-м и Правительствэ пшъэрылъ фи-шыгъ икIэрыкIэу гъогу фонд-хэр зэхэщэжыгъэнхуэ. Ащ те-тэу загъэпскIэ мылкъур къызди-кIыщтыр ыкIи гъогухэм апэIуа-гъэхъаштыр зыфэдызэр зэхэу-гыкIыгъэу гъэнэфагъэ хъушты.

Доклад ужым министрэм де-путатху Мырзэ Джанбэч, Джар-рымэ Адам, Нина Коноваловам, Мыгу Рэщидэ, нэмыкIэхэм яуп-чIэхэм джэуапхэр къаритыжы-гъэх. Нэужым зэхэсыгъом къы-щаIэтыгъэ къыныгъом ехылы-лагъэу къэгугъылагъ депутатэу КIэрмыт Мухьдинэ.

Ифэшьошэ федеральнэ струк-турэхэр Адыгеим зэрэщызэхъы-щагъэхэм пэе ренэу зыгорэхэм тIэлъIун фаеу зэрэхуэ зыпIтрэм-кIэ ыкIи гъогу хызмэтым епхы-гъэ федеральнэ орган Адыгеим цызэхэщэгъэным кIэлъIугъэн фаеу зэрилъытэрэмкIэ къыригъа-жьи, ащ апэрапшIэ зэгъэпшэнхэр ышIыгъэх. Краснодар къекIо-лIэрэ гъогухэр бгъу пстэумкIи зетегъэпсыхъагъэхуэ зэрэщытыр шысэу къыхыгъэ, Адыгеим ылыгъ-ныкъокIэ къэгъэгъэгъэ федераль-нэ гъогухэм язытет уигъэрзэн-нэу зэрэщымытыр хигъэунэфы-

кIыгъ. Джащ фэдэу Краснодар крайм игъогухэм язытет ехылыгъ-гъэ шысэшIухэр къыхыгъэх. Ахэм аригъапшIэзэ, Тэхъутэмы-къое районьмкIэ поселкэхуэ Инэм ыкIи Яблоновскэм уазышыIу-кIэшт къыныгъохэм къатегу-шылагъ. Краснодар къыдэкIырэ гъогур ащ къызщэолIэрэ зэхэкIыпIэм ава-риехэр бэрэ зэрэщыхъухэрэм, нэбгырэ 40-м ехуэ а чIыпIэм авариехэм зэрэщыхэкIодагъэм, Яблоновскэ лъэмыджым дэжъ-кIэ ренэу автомашинэхэр жъугъэу зэрэщызтэохэрэм, бэрэ а къыны-гъом зэрэтегушыIагъэхэм, ау зи ащ къызэрымкыIырэм, хабзэр ащ зэрымгъэгъумэкIырэм ыкIи а къыныгъор дэгъэзыжыгъэныр зыми къызэрымкыIытэрэм, посел-кэу Инэм пхырыкIырэ гъогуом пчыхэрэ, пчэдыжэр ренэу проб-кэхэр зэрэщыхъухэрэм, транс-порт жъугъэм газэу къыпыкIы-рэм цыфхэр зэригъэтхъаусыхэ-хэрэм, нэмыкIыбэмэ къатегушы-лагъ. ИкIэхым къыIуагъ ЮФО-кIэ полпредым зыфэгъэгъээн ыкIи Упрдор «Кубань» зыфи-лорэм фэдэ организацие Адыге-им цызэхэщэгъэным кIэдэугъэн фаеу.

Зэхэсыгъом къышыгушылагъ Премьер-министрэу КъумпIыл Муратэ, ауужырэ ильэс зытIум къадэхъугъэхэм ыкIи гухэлъэу зыдаIыгъэхэм депутатхэр ащи-гъэгъозагъ.

— Тызыхэт ильэсым телъы-тэгъэ республикэ бюджетыр тштэ зэхъум гъогухэм ягъэцкIэжыгъ-пэлудгъэхъашт мылкъоу дгъэнэ-фагъэр гъэрэкIо дгъэфадагъэм сомэ миллион 50-кIэ нахъ макIэу итхъухъагъэ бюджетыр гъэцэ-

кIэжыгъэ зэрэхурэм тегъэпсы-кIыгъэу ыужкIэ а ахъэри хэд-гъэхъожынуэ зэдатшти, — къы-Iуагъ ащ. — Джы мэкьюогум шыIэшт зэхэсыгъом бюджетым фэтшIырэ зэхэкIыгъэхэм яхы-лIэгъэ законопроект къыхэтлъ-хъашт, гъогухэм апэIухъашт мылкъум сомэ миллион 50-у къыщыдгъэкIэгъагъэр джы хэд-гъэхъожыгъэн тIэкIынуэ амал тилэ хъугъэ. Президентым пшъэ-рылъ къызэрэтифшIыгъэм тетэу къалэу Мыекъуапэ сомэ милли-они 100 ыкIи адрэ гъогухэм апае сомэ миллион 50 тэгъэнафэ. А мылкъур республикэ мэхъанэ зилэ гъогухэм апэIудгъэхъашт.

Адрэ къыныгъохуэ зигугъу къа-шыгъэхэм къатегушыIэзэ Премь-ер-министрэм хигъэунэфыкIыгъ пчъагъэрэ Москва зэрэщыIа-гъэр, фирэмэу «ИКЕА» зыфи-лорэм ипашэхэм зэлукIэгъухэр зэрадырилагъэр. Тургеневскэ лъэмыджым дэжъкIэ автомаши-нэхэр жъугъэу цызтэонхуэу зы-кIэхъурэр гъогуом ишъомбгъуа-гъэ полоситIу нахъ зэрэмыху-рэр ары. А къыныгъор дэгъэзы-жыгъэным пэе зыцIэ къетлогъэ фирмэм ипашахэм зарагъэгъэ-гъыгъ, ахэм мылкъу къатIупшы-нэу Iуагъэ зэдашIыгъ.

Ащ пэе екIолIэкIэ гъэнэфагъэ къагъотыгъ. Яблоновскэм къыдэ-кIэу шапсыгъэ къуаджэхэм алъэ-ныкъокIэ Iлорэ гъогуом изэхэ-кIыпIэ рапэсыштри къыIуагъ. Джащ фэдэу зэшIохыгъэ хъугъэ ыкIи тапэкIэ зыдэлэжъэшт лъэ-ныкъохэм къащыуцугъ ыкIи ыужым депутатхэм яупчIэхэм джэуапхэр къаритыжыгъэх.

Упрдор «Кубань» зыфилорэм иинженер шъхъалэу Сергей Про-копенкер зэхэсыгъом къырагъэ-блэгъагъэти, ащи депутатхэм уп-чIэхэмкIэ зыфагъэзагъ. НэмыкI упчIэхуэ ащ фагъэуцугъэхэм

ащыщыгъ Адыгэкъалэ пэмычы-жъэу федеральнэ гъогуом илэ зэ-хэкIыпIэу лъэмыдж шыкIэм те-тэу гъэпсыгъэм джырэблагъэ зэ-шыкIыныгъэшхо зэрэфэхъугъэр.

ИкIэхым къэгугъылагъ депу-татэу, Парламентым бюджет-фи-нанс, хэбзэIахъ ыкIи экономи-кэ политикэмкIэ икомитет итхъа-матэу Мыгу Рэщидэ. Ащ къы-зэриIуагъэмкIэ, мы ильэсым, къыкIэлъыкIошт ильэсым зы сомэ гъогухэм ягъэцкIэжыгъэн пэлутымыгъэхъагъэкIи тхъа-мы-кIэгъошхо къэхъуштыгъ, ау джырэ тизекIуакIэхэм чIэнагъэу тагъэ-шIыгъэр ильэс зауэлкIэ зэхэт-шIэжышты. Гъогухэм язытет гъэ-тэрэзыгъэным пэе непэ тищы-кIагъэм фэдэ пчъагъэкIэ нахы-бэу ыужкIэ мылкъу пэлудгъэхъан фаеу тырихылыгъэжышты. Лъэхъа-нэ горэм тигъогухэм язытеткIэ хэгъэгум къыщытхыгъэхуэу къыхэкIыгъэмэ, джы а щытхур чIэтынагъ. Премьер-министрэм бюджетым къыщагъэкIэгъэгъэ сомэ миллион 50-р мэкьюогум къыхагъэхъожыгъэнэу къызэриIуа-гъэм къыпкъырыкIэ, хигъэунэ-фыкIыгъ ащ ыуж торгхэр зэхэ-щэгъэнхэ фаеу зэрэщытыр, ащи пIэлъэ гъэнэфагъэ зэрищыкIа-гъэр ыкIи анахъ охъэтшIухэр гъо-гушI организациехэм зэралэкIэ-кIыштыгъэр.

Гъогу фондым къытегушы-лIэзэ, Краснодар крайм ар зэрэ-зырымкыжыгъэр, зэхэкIыны-гъэхэр фашIхи, ащ мылкъоу къылуIкIэрэу къызэрагъэнэжы-гъэр къыIуагъ. Ащ тетэу тирес-публики шагъэпсыгагъэмэ, гъо-гухэм ягъэцкIэжыгъэн пэлухъашт мылкъур къыздикIыштыр ашIэзэ бюджетым къыщыдалъытэн алъэкIыштыгъэ.

Федеральнэ гъогухэм язытет къытегушыIэзэ, а лъэныкъомкIэ щыкIагъэу ылыгъэхуэрэми къа-щыуцугъ. Адыгэкъалэу къыщы-ублагъэу Краснодар нэсырэ гъо-гуом игъэпсыкIэ шыкIэгъабэ зэ-рэхилъагъорэр хигъэунэфы-кIыгъ, джащ фэдэу нэмыкI лъэ-ныкъохэм къащыуцугъ.

ЗытегушыIэгъэхэ Iофыгъом ехылыгъэ унашъоу ашыгъэм нэмыкI лъэныкъохэм ягъусэу ратхагъ Упрдор «Кубань» зыфи-лорэ организацием фэдэ Адыгеим цызэхэщэгъэным министрэхэм я Кабинет фэлэжъэн фаеу.

Законхэмрэ нэмыкI унашъохэмрэ

«Правительствэ сыхъатым» ыуж депутатхэр ахэплъагъэх по-весткэм хагъэуцогъэ нэмыкI Iо-фыгъохэм. Ахэм апэрэ ыкIи ятIо-нэрэ еджэгъухэм ателъытэгъэ за-конопроекти 8 ахэтыгъ. Ахэр аштагъэх. Джащ фэдэу Респу-бликэ программэ зауэлэм зэхэ-кIыныгъэхэр афашIыгъэх. Ахэм ащыщых «Псауныгъэм хэхъо-ныгъэ егъэшIыгъэныр» зыфилоу 2008 — 2012-рз ильэсхэм ате-лытагъэр, «Адыгэ Республикэм имедицинэ кадрэхэр» зыфилоу 2008 — 2012-рз ильэсхэм ате-лытагъэр. Джащ фэдэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъохуэ «Адыгэ Республикэм и Уплъэ-кIу-лътэIоу палатэ 2010-рз ильэсым Iоф зэришIэшттым иплан ехылылагъ», «Республикэ гъэгъэтхуэ «Советскэ Адыгеим» ыкIи «Адыгэ макъэм» ауставхэм ыкIи учредительхэм я Советхэм Къэралыгъо Советым — Хасэм илIыкIохуэ ахэтхэм яхылылагъ» зыфилохэрэм зэхэкIыныгъэхэр афашIыгъэх, нэмыкI Iофыгъо-хэм ахэплъагъэх.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Адыгэ хэкоу тызыщытыгъэ лъэжыным гъомылэпхъэш ыкӀи перерабатывающэ промышленностым гъэхъэгъэшлӀхэр зэришыщтыгъэхэр бэмэ къашӀэжы. КонсервышӀ комбинат, заводхэм, Мыекъуапэ дэтыгъэхэ гъомылэпхъэш ыкӀи ӀэшлӀ-ӀушлӀушӀ предприятиехэм, район гъомылэпхъэшӀ комбинатхэм, тхушӀ ыкӀи щэ комбинатхэмрэ заводхэмрэ, комбинатхэмрэ, аркъ-сэнэшӀ, пивэшӀ

мышӀ заводхэр, пынджыр переработкэ зыщашӀырэ заводхэу ООО-у «Уахътэр». Джащ фэдэу лъэшэу ишӀуагъэ къэкӀуагъ оборудованиаӀкӀэ зэфэшхъафхэр ООО-хэу «МПК»-у ПивэшӀ заводхэу «Майкопскэм», «ЛимонадышӀ фабрикуу «Майкопскэм», ОАО-у «Щэ заводхэу «Джаджэм», ЗАО-у «Щэ комбинатхэу «Адыгейскэм», ООО-хэу Фирмэу «Комплекс-Агром», «Дондуковскэ элеваторым»,

сым иапэрэ квартал ащи Ӏофхэм язгыт нахьышлӀум ыльэныкъокӀэ зыщигъэзагъ. Бройлер чэтхэм лэу къатырэм фэдэу ыкӀи ахэм ахэшӀыкӀыгъэ гъомылапхъэу мы ильэсым иапэрэ квартал ащ шагъэхъазырыгъэхэр, 2009-рз ильэсым ащ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, проценти 5,5-кӀэ нахьыбэ хъугъэх.

Щэр переработкэ зыщашӀырэ отраслэм хэжыныгъэхэр зэришӀхэрэр министрэм игуа-

Хэжыныгъэ ашӀуагъэжыжыгъ

заводхэм, фэшхъаф ӀофшӀапӀэхэм нэбгырэ мин зауӀэхэр ащылажыжыгъэх. Ахэм гъэхъагъэу ашӀыхэрэм хэкур арыгушхоштыгъ. Сыд фэдагъэх консерв ыкӀи фэшхъаф гъомылапхъэхэр къызщашӀыштыгъэхэ Адыгэ комбинатыр, Мыекъопэ, Ханскэ, Хьатикбое заводхэр.

Ахэм янахьыбэр зызэбгырызыгъэхэ, зызэбгыратхыгъэхэ, адыгэмэ зэраӀоу, дэпкъ зыдалъхъэгъэхэ уахътэр къызэпыгъыгъ. Джы ахэм ашӀышхэу зыкӀэзы-Ӏэтыжыхэрэр, хэжыныгъэ зышӀуагъэжыжыгъэхэр макӀэп. Кризисым емылтыгъыгъэу гъомылэпхъэшӀ ыкӀи перерабатывающэ предприятиехэу республикэм итхэм тызыхэт ильэсым иапэрэ мазэхэм гъэхъагъэу щыраӀэхэм къаушыхаты аӀӀэ дэгъуӀкӀэ зэрепӀон плъэкӀышт ӀофшӀагъэхэр ахэм зэраӀэхэр. Ахэр зыфэдэхэр къытфилотагъ Адыгэ Республикэм мэкью-мэщымкӀэ иминистрэ игуадзэу Мыхъамэдженэ Аслъан.

Зигугъу къэтшӀырэ отраслэм ипрериятиехэм мы ильэсым иапэрэ квартал сомэ зы миллиардрэ миллион 971-рз зытефэгъэ продукциие ӀуагъэкӀыгъ ыкӀи фӀо-фашӀуагъэ зышӀуахыгъ. Ар 2009-рз ильэсым ащ фэдэ иуахътэ ӀофшӀагъэу шылагъэм елгытыгъэмэ, процент 34,4-кӀэ нахьыб.

— Мы ильэсым иапэрэ квартал анахь мэхъанэ зыӀэ продукцияе зэфэшхъафхэу къыдагъэкӀыгъэхэм япчъагъэ хэжыным анахъу фзыщагъэхэр 2009-рз ильэсым а отраслэм инвестициеу сомэ миллиард 1,3-м ехъу зэрахалъхъагъэр ары. Ащ ишӀуагъэкӀэ, предпритиехэм япроизводственнэ базэ хэжыныгъэ дэгъу рагъэшӀын алъэкӀыгъ, — еӀо Мыхъамэдженэ Аслъан. — АрэушӀтэу Ӏофхэр гъэрэкӀо мидэу зыщызэпыфагъэхэм ащыщых ООО-у «Адыгэ комбикор-

«Мамырыкъом» ыкӀи нэмыкӀэхэм зэрашагъэууцугъэхэм.

Алкоголь отраслэм зэхъокӀыныгъэхэр фэхъух. Ащи аркъымкӀи, санэмкӀи, сэнэ материалхэмкӀи, пивэмкӀи мы ильэсым иапэрэ квартал планхэр къехъоу шагъэцӀагъэх. Мыщ анахь къыщыхъышӀырэ а отраслым зэкӀэ къыщыдагъэкӀырэ продукцияем натуральнэ санэхэр нахьыбэ зэрэщыхъухэрэр ары. Ащ фэдэ сэнэ лъэпкъхэр потребительскэ бэдзэрэм нахь дэгъоу шыӀокӀых. Натуральнэ санэхэр республикэм нахьыбэу къыщыдэзыгъэкӀыхэрэр ООО-у «ТД «Виктория», предприятие цыкӀлхэу ООО-хэу «Вагрус» ыкӀи «ЮгВино» зыфиӀохэрэр арых. Аркъэу ыкӀи ликер-аркъ продукцияеу къыгъэхъазырырэм хэпшӀыкӀуагъэ хыгъэхуагъ ООО-у «Питейный Дом» зыфиӀорэм. Мы ильэсым пивэшӀ заводхэу «Майкопский» зыфиӀорэм пивэр нахьыбэу къыдигъэкӀы хъугъэ.

Адыгеим игъомылэпхъэшӀ промышленность джыркӀэ ибыракъэу щыт ЗАО-у «Мыекъопэ чэтхэо комбинат» зыфиӀорэм икӀыгъэ ильэсым продукцияеу къыдигъэкӀыгъэм, ащ ыпэрэ ильэсым елгытыгъэмэ, къыщигъэкӀагъ. Ау 2010-рз ильэ-

дзэ хыгъэуэфыкӀыгъ. Адыгеим ипрериятиехэу гъомылэпхъэ зэфэшхъафхэр щэм зыщыхашӀыкӀыхэрэм апэрэ кварталым щэ тонн мин 18-м ехъу ашагъэфедагъ, ар процент 23-кӀэ нахьыб гъэрэкӀо ащ фэдэ уахътэм къыкӀоцӀ къарашӀӀӀагъэм нахьы. Джэджэ, Шэуджэн ыкӀи Тамбовскэ щэ заводхэм къое лъэпкъхэу «Адыгейский», «Сулугуни» зыфиӀохэрэм афэдэхэу къыщыдагъэкӀыхэрэм япчъагъэ хагъахъо. ЗАО-у «Щэ комбинатхэу «Адыгейский» зыфиӀорэм гъомылапхъэ зыхышӀыкӀырэ чэмхэм къаӀашӀырэ щэу къырашӀалӀэрэр ары нӀӀӀӀ, ар полистироловэ тарэм регъахъо ыкӀи упаковкэ дэгъоу «пьюр-пак» зыфиӀорэр егъэфедэ. Ащ дакӀоу мы комбинатым къыщагъэхъазыры биокультурэ къабзэхэр агъэфедэхъэ «биолюкс» ыкӀи «айран» зыфиӀохэр.

КонсервышӀ промышленностэу Адыгеим иӀэм гъэхъагъэ ышӀышӀтмэ бӀкӀэ зӀытыгъэр ООО-у фирмэу «Комплекс-Агро» зыфиӀорэр ары. Консерв зэфэшхъафхэу республикэм зэкӀэ къыщыдагъэкӀыхэрэм азыныкъом ехъу ащ къыщагъэхъазыры. Тызыхэт ильэсым фирмэм псӀоӀэшӀ-монтаж ӀофшӀӀхэр шызэшӀуахых, техно-

логическэ линиякӀэхэм ягъэуцун шылагъэкӀуатэ, ащ ишӀуагъэкӀэ кӀӀӀӀыкӀы шхынэу «тетрапак» зыфиӀорэр къагъэхъазырын алъэкӀышт. Ащ фэдэ ӀофшӀӀхэу зэшӀуахыхэрэм апкӀэ къыкӀэу продукцииеу къашӀырэм къыщыкӀагъ, фирмэм ипашӀэхэм къызэраӀорэмкӀэ, тызыхэт ильэсым иятӀонэрэ кӀӀӀӀыныкӀо а шыкӀагъэр дэгъэзыжыгъэ хъушт.

Тыгъэгъэзэ дагъэм икыдэгъэкӀын мы ильэсым иапэрэ квартал процент 24-кӀэ республикэм нахьыбэ шыхъугъ. Ащ фэдэ гъэхъагъэр зӀӀӀагъэхэр предприятие цыкӀлхэу ООО-у «Мамырыкъу» ыкӀи ЗАО-у «Содружество» зыфиӀохэрэр арых.

Комбинированнэ былымӀусхэм якӀэшӀын мы ильэсым фэдизырэ ныкъорэкӀэ республикэм нахьыбэ шыхъугъ. ЗэкӀ Ӏоми хъунэу къагъэхъазырыгъэм ипроцент 93-ррер къэзышӀыгъэр ООО-у «Адыгэ комбикормышӀ завод» зыфиӀорэр ары.

Аужырэ ильэсхэм республикэм ит шъхъалхэм япчъагъэ къызэрэщыкӀагъэр къыхегъэщы Мыхъамэдженэ Аслъан. ИкӀыгъэ ильэсым хылыгъоу къыгъажъэрэм пӀуахъашӀт хъаджыгъэр къэзытыштыгъэр ОАО-у «Дондуковскэ элеваторым» ишъхъал. Мыщ джыри ятӀонэрэ шъхъалыр мыгъэ шагъэпсыгъ. Мы ильэсым иапэрэ квартал Джэджэ районым ит мэкьюмэщышӀӀ-хызмэтшӀӀӀӀ артелу «Радуга» зыфиӀорэм шагъэпсыгъэ шъхъалми чӀӀ-зымафэм хъаджыгъэ тонн 45-рз къыдигъэкӀуагъэу шӀӀхэу ригъэжыжышт.

Агропромышленнэ комплексым ипрериятиехэм къащагъэхъазырырэ продукцияем иӀугъэкӀынкӀэ зыгъэпсэфыгъо мафэхэм зэхашӀхэрэ ермэлыкхэм яшӀуагъэ лъэшэу къызэрыкӀорэм министрэм игуадзэ къыкӀыгъэтхыгъ. Мы ильэсым иапэрэ квартал ащ фэдэ ермэлыкхэ 40 республикэм шызэхашагъ. Ахэм лы тонн 38-рз, пӀӀӀые тонн 11, щэм хэшӀыкӀыгъэ гъомылэпхъэ тонн 10, тыгъэгъэзэ дэгъэ тонн 11, хэтэ-

рыкӀ тонн 20, пхъэшхъэ-мышхъэ тонн 22-рз, кӀӀӀӀ мин 261-рз ашагъэ.

Къалэу Москва мы ильэсым имэзэе мазэ дунэе выставкэу «Продэкспо-2000» зыфиӀорэр шыкӀуагъ. Ащ дышгъэ медальхэр къащыфагъэшӀошагъэх пивэшӀ заводхэу «Майкопский» зыфиӀорэм къыгъэхъазырыгъэхэ пивэу «Честное светлое» ыкӀи пхъэшхъэ-мышхъэм хэшӀыкӀыгъэпсэу «Къужы» зыфиӀохэрэм, ООО-у «СатыушӀ унэу «Овокон-Югым» къыщашӀыгъэ консервэу «Джэнчы» зыфиӀорэм ипкыгъуиплӀымэ. А выставкэм тыжыным медаль къышхыгъ ООО-у «ЛимонадышӀ фабрикуу «Майкопский» зыфиӀорэм шагъэхъазырыгъэ минеральнӀпсым.

Къалэу Волгоград мы ильэсым имзлылфӀагъу мазэ шыӀэгъэ специализированнэ выставкэу «Гъомылэпхъэ бэдзэрэу-2010» зыфиӀоу гъомылэпхъэш ыкӀи перерабатывающэ промышленностым къыгъэхъазырырэ гъомылапхъэхэр, ащ ищыкӀӀэгъэ оборудованиер, технологьер ыкӀи сырьер къызщагъэӀӀӀагъагъэхэм хӀӀӀӀагъэ ООО-у «ДӀрмэн АП» зыфиӀорэр. Ащ къыщашӀыгъэ тыгъэкхъӀӀӀӀӀ ӀэшлӀ-ӀушлӀуагъэ «пахловам» ыкӀи «пхъонтӀӀӀӀӀӀ», джащ фэдэу «набгъом» дышгъэ медальхэр къыщахыгъэх. ООО-у «ЛимонадышӀ фабрикуу «Майкопский» зыфиӀорэм а выставкэм дышгъэ медаль къыщыфагъэшӀошагъ.

ИгушыӀӀэ къызщиухыным Мыхъамэдженэ Аслъан къыхыгъэщыгъ 2010-рз ильэсымкӀэ рахъухыгъэ социальнэ-экономикэ прогнозым къызэригъэӀагъорэм тетэу гъомылэпхъэш ыкӀи перерабатывающэ промышленностым ипрериятиехэм сомэ миллиарди 8,3-рз зыосэ продукцияеу къызэрэдагъэкӀыштыр. Ар икӀыгъэ ильэсым къыдагъэкӀыгъагъэм нахьы проценти 3,6-кӀэ нахьыбӀшт.

**ЛӀӀӀӀӀӀӀӀ
ХъаджэртӀы.**

Пхъэныр гъунэм нагъэсы

Гъэтхэсэ зэфэшхъафхэм япхьын Красногвардейскэ районым хъазырэу гъунэм шыфӀӀуагъ. Мы мафэхэм ащ игубгъохэм аужырэ гектаришӀэ зауӀэхэр ашапхъыжых.

Районым гъэтхасэу псгъумкӀи шапхьынэу агъэнэфагъэр гектар мин 17,4-рз фэдиз хъазыр. Тыгъуасэ ехъулӀуагъ ащ шыщэу районым шапхьыгъэр гектар мин 15,5-рз фэдиз. Ар зӀкӀӀӀ апхьын фаем

ипроцент 88-рз фэдиз хъазыр. Районым лъэжыгъэ къэзытышт гъэтхасэу гектар 1680-рз шапхьыгъ. Ащ шыщэу зӀнтхьыр гектари 115-рз, горохыр гектари 150-рз, натрыфыр гектар 1050-рз, пынджыр гектар 1310-рз мэхъух.

Апэрэу шъоушыгъу зыхашӀыкӀырэ чыплӀыр районым мыгъатхэ гектар 30-м шапхьыгъ. Зинахьыбэ районым шапшӀагъэр тыгъэгъазыр ары. Осэ дэгъу

зӀӀӀӀ а техникескэ лъэжыгъэм чыгу гектар мин 11,4-рз фэдиз хъазыр рагъэуытыгъ.

БылымӀускӀэ агъэфедэшт лъэжыгъэхэри районым мыгъатхэ шапхьыгъэх. Ащ фэдэ чылапхъэхэр зэрагъэкӀугъэхэр гектар 300-м къехъу. Силосэу зэхалъхашӀт натрыф цӀӀӀӀ нэр къэзытышт гектар 700 апхьыгъ.

Ахэм афэшхъафэу хэтэрыкӀхэр ыкӀи нэш-хьырбыдз-

хэр зыщапхьыгъэхэр гектари 100-м хъазырэу лыкӀахъэ.

МӀфӀӀ ошӀоу къыхэкӀыхэрэр агъэфедэхъэ, районым ичыгу-

лӀӀӀхэм амалэу алӀкӀӀӀхэр зӀкӀӀӀ зыфагъӀорышӀӀхэрэр гъэтхасэхэм япхьын мы мӀфӀӀагъэхэм ухыгъэныр ары.

(Тикорр.).

ВЕТЕРАНЫМ ИЗЭО ГЪОГУХЭР

ЦУАМЫКЪО КЪЭРАЛ-ХЪАН Мыекъуапэ щэ-псэу. Ау ипсауныгъэ зэрэзшы-кыуагъэм кыыхэкъу унэм кыи-кыным илоф тетэп. Хэгъэгъу ззошхом иныбжыкыгъу зэрэ-рщигыэкъуагъэр, кыинэу ащ хилъэгъуагъэр ижышхъэм кыызэкълэрыожыгъэгъэху, узым ымыгъэрэхъатэу ядэжъ ис. Ауштэу зэрэзшытэ, узэрэупчы-рэм иджеуап тэрэзэу кыуеты-жы, гъогу кыинхэу ззошхом щызэпчыгъэгъэхэр хэмыукъуахэу, зэкълэбкыуакълэм тетэу кьелотэжыых. Заомрэ Иофшэнымрэ яветеран зэпхыгъэгъэ дзэ ча-стым, зыдэшыгъэгъэ чыпкъэхэм, игъусагъэхэм, джащ фэдэу ипэ-щагъэхэм ацлэхэр хэмыукъоу кьелох. Зыхэтэгъэ дзэмрэ кыу-лыкъу кыдэзышлагъэу фэхы-гъэгъэхэмрэ ыгу кызыкыжы-хэкълэ, ынэпс кьэкълэ. Яунгъо альбом дэгъэпкълэгъэ сурэтхэм ашыщэу тыналэ зытетыдзагъэр заом илэхъан тырахыгъэу, советскэ самолет-истребителем дэжъ кълэгырыт пшъашгъэу дзэ-кълэ шъуашэ зыщыгыр ары. Ар Къэралхъан. Сурэтыр альбом тхъапэ лужьум пытэу зэрэтегъэп-клагъэм кыыхэкълэу кыдэтхын тлэкыгъэгъэ. Ау ащ икъэбар кытфилотагъ.

— Сызкълэгырыт самолетыр зыагъэр Советскэ Союзым тло-гъогъо и Лыхъужьэу С. Д. Лу-ганскэр ары, — кьелотэжы Къэралхъан. — Ар ззо ужым авиа-цием игенерал-майорыгъ. Хэгъэ-гу ззошхом илэхъан авиаэскад-рилем (самолет 25-рэ) ипэщэгъ. Ошъогур изэо гъогъу, изакъоу нэмьт самолет 37-рэ, купым хэтэу 6 кыраутэхыгъ. Ар зипэ-щэгъэ дзэклэл авиатор купым сэри сыхэтэгъ. Самолетэр дэ-быбэщтэм ишыкълэгъэ лашэхэр (бомбэхэр, нэмыкхэр) быбыным ыпкълэ дгъэхъазырыштыгъэх. Ахэр итлэхъэхэти, летчикыр ошъогу заом хахъэщтыгъ. Зи-гугъу кьэсшыгъэ С. Д. Луган-скэм щынэ зыфалорэр ымышлэу, исамолет зэрэфэу ыгъэлоры-шлэу, лыгъэрэ блэнагъэрэ хэлъ-хэу ошъогум щызэуагъ. 1977-рэ ильэсым ильэс 59-м итэу иду-най зэрихъожыгъэм икъэбар кыулыкъум кызыдхэтэгъэ сип-пшэгъэщэгъоу Татьяна Дорохо-вам кызысфетхым сынэпсыхэр сфэмыубытэу бэрэ сыщысыгъ.

Ззошхом илэхъан бзылфы-гъэ ныбжыкыгъэхэр дзэ кыулы-къум зэрэащыгъэгъэхэр а уах-гъэм кыыхиубытагъэхэм дэгъоу кьашлэжы. Чылэхэм адэсыгъэ медицинэ Иофшлэхэр е комсо-молым хэт активистхэр арыгъэх повесткэхэр зэратыштыгъэхэр. Ежъ Къэралхъан дзэм хэфэнэу зэрэхъугъэм, авиацием зэрэхатха-гъэм якъэбари кытфилотагъ.

— Хэгъэгъу ззошхор кызе-жыагъэр ильэс фэдиз хъугъэу 1942-рэ ильэсым игъэмафэ район вонкоматэу селоу Красногвар-дейскэм дэтыгъэм естыгъэ лъэу тхылъым тетэу сэ сыфаеу зяз-гъэтхи, джащ тетэу дзэм сашагъ. Комсомолкэ пшэгъэщэ куп ты-

зэхэтэу тыдашыгъ. Авиацием тлэкълэу тыхэти тырагъэджагъ, та-гъэсагъ. Тымышлэщтыгъэу тыз-щагъэгъозагъэхэр гъэшлэгъоны-гъэх. Самолеткълэ сыбыбыгъэп, ау ошъогум дэклоешт самолет-хэр зыгъэхъазырыштыгъэ ку-лым сыщыштыгъ. Псынклэ, кыи-на плоу уклэупчлэжыныу щыты-гъэп. Пшэрылэу тылагъэхэр дэх имылэу зэрэдгъэцкълэщтым зэфэ-дэу зэкълэми ыуж титыгъ. «Сы-пшгыгъ, зызгъэпсэфышт» зы-фалорэ гушыгъэхэр пшхъэ кыи-хъанхэу щытыгъэп. Заор ишлэ-плэу клоштыгъэ, — кьелотэжы адыгэ бзылфыгъэм.

Къэралхъан ятэ-янэхэр кыуа-джэу Къэбыхъаблэ щыщыгъэх нахъ мышлэми, янэхэр зыдэ-

Краснодар щыригъажыи Берлин нэсыгъ

сыгъэ чылэу Хыатикъуае ша-плугъ, ицлыкълугъор ащ шигъэ-кыуагъ. Нэужым селоу Красно-гвардейскэм дэсыгъэх. Ащ гу-рыт еджаплэр кышыухыгъэти, Краснодар дэт медицинэ учили-щым члэхъагъ. Ау ар кымыу-хыгъэ кычлэкълэжыи, партием и Красногвардейскэ райком иби-лотекэ тесыгъ. Иоф шылэзэ, рай-он сымэджэщым мэзих курсэу щызэхэшагъэм щеджи, медсес-тра сэнэхъат зэригъэгъотыгъэ. Ащ даклоу военнэ билети кыи-ратыгъ. Ежыррэ ышыпхъоу Ас-лэанхъанрэ райвоенкоматым члалэхъэгъэ лъэу тхылъым те-тэу апэу Къэралхъан дзэм ашагъ, Краснодар занклэу нагъэсыгъ.

А лъэхъаным хэгъэгъум шы-псэурэ комсомолкэ пчъагъэмэ ялэу тхылхэр кыдалгытэхэи, апэрэ пшэгъэщэ купышхоу Крас-нодар крайм икълэгъэхэм ахагъэ-фагъ. Нэбгырэ 500 хъурэ пшъа-шэхэу авиаспециалистхэм яеджа-плэ щеджэнхэу члагъэхъагъэхэм адыгэ пшъашгъэр ахэтэгъ. Ежыр медицинэ часть горэм хагъэхъа-нэу гугъагъэмэ, медсестра сэ-нэхъатыр шагъэзыгъ. Краснодар ращыхи, пшъашгъэхэр кълэу Курскэ (Ставрополь край) шы-рагъэджэнхэу ашагъэх. Мы чы-плэм нэбгырытлэ е зы нэбгырэ зэ-рыфэрэ самолет-истребитель-хэу ошъогу заом хэлэжэщтхэм ящыкълэгъэ лашэхэр, щэгынхэр шафагъэхъазырыштыгъэх. Ау нэмыщидзэхэр Кавказым кье-кълуаллэхэ зэхъум Темыр Осет-тием, етланэ Грузием ашагъэх. Авиаторхэм яеджаплэ къэзы-хыгъэ пшъашгъэхэм зыкълэ ащы-

щэу Къэралхъан младшэ сер-жантыщлэ кыфаусыгъ. Самолет-хэр техникескэу улэшыгъэнхэм-кълэ дзэ сэнэхъат илэу курсым кычлэглупшыгъ. Етланэ заор аухыфэ я 152-рэ авиаполкым ар хэтэгъ.

Къэралхъан кызэрилотэжы-рэмкълэ, Темыр Кавказми Закав-казьеми кыулыкълур ашахыфэ дунаир фэбагъэ. Пыим исамолет-хэр чэщырэ кьашхъарыбыбэхэ-ти, бомбэхэр кьахадзэщтыгъэх. Ауэз авиаполкыр Баку кьашагъ. Ащ кырашыхыи, Каспийскэ хым зэпыраштыгъэх. Ташкенти, Аш-хабади полкыр адэтыгъ. Етланэ Саратов хэкум ит аэродром гор-эм дзэ практикэр щарагъэкълугъ. Рыбинскэ нагъэсыхи, ащ щылэ-хэзэ 1943-рэ ильэсым мээзем и 2-м Сталинград заор зэраухыгъэр авиаторхэм ашлагъ. Курскэ заом илэхъан «Белгородскэ-Харьков-скэ операциекълэ» зэджагъэхэм пый мэхъаджэр лъэш дэдэу шы-зэхакъутагъ. Къэралхъан зыхэ-тыгъэ авиаполкыр ащ хэлэжыагъ. Полкым аэродром гъэнэфагъэ илагъэп. Шоф нэклэ зэщизхэр е мээ кьогъу чыплэхэр арых кыи-хахыштыгъэхэр. Ахэм афэдэхэм самолетхэр ащытэджынхэкли кьатетлэсхъажынхэкли кыины-гъэ. Етлани нэмыщхэр ренэу кьа-хаощтыгъэх. Пый самолетхэм кьамылыгъунхэу тисамолетхэр члагъэбылхыгъэщтыгъэх чыг-пкълэщэ зэхэлхэмкълэ. Нахы-бэмкълэ чэщырэ ары щэгынхэм-кли лашэхэмкли заушэщтыгъэх-хэр. Сыда плэмэ мафэрэ нэмыщ летчикхэм рэхъатныгъэ кьара-тыштыгъэп. Пшагъо хумэ гу-

псэфэу мафэрэ самолет-истре-бительхэр аушгъэщтыгъэх.

Сэнэхъатэу шхъадж илэм елыгытыгъэу лашэхэр самолетхэм ягъэкълугъэнхэмкълэ Къэралхъан зипэщэ авиатор пшъашгъэхэм пшэдэкълэжы ин ахыштыгъ. Дэбыбэешт самолетхэр тэрэзэу зэраухыгъэрэм елыгытыгъагъ ошъогум летчикым ипшэрылэ зэрэщигъэцкълэщтыр. Турытлоу е щырышэу зэгъусэхэу бомбэхэр, щэгынхэр курэжыекълэ само-летхэм арашлэлэхэзэ аушгъэхэу зэрэщытыгъэм а лъэхъанымкълэ осэшхо илагъ. Ыушгъэгъэ само-летхэу ошъогу заом гъэхъагъэ щызышлыгъэхэу кьетлысэхы-жыгъэхэм арысыгъэхэр тхъауе-гъэпсэушхокълэ адыгэ пшъашгъэм кыпэгъокыштыгъэх.

Заом хэтэр кьауклы е кьаулэ. Ары ащ хабзэу хэлыр. Курскэ дэжъ щыклогъэ заом Къэралхъан кышцаулагъ. Инасып кыуыбыти, иулагъэ мыхылыгъу кычлэкълэжы. Медсанчастым клон ыдагъэп, ежъ-ежырэу зэлэжыгъэ зыгъэ-хъужыгъ. Медсестра сэнэхъат зэрэзэригъэгъотыгъагъэм ишлэ-гъэ кьеклыгъ. Адыгэ пшъашгъэм ихъупхъагъэрэ игукълэгъэрэ афэшлэ зыхэтхэм шлэу алэгъуштыгъэ, агурылоштыгъэ. Летчикхэм ячэ-тэн палаткэхэр, чыунэхэр дахэу ыгъэкъабзэхэу бэрэ кыыхэкълэжы. Летчик горэ кьаулагъэмэ, апэрэ лэпылэгъур ригъэгъотэу ихэ-бзагъ. Авиаполкым илетчикхэу боевой пшэрылхэр зыгъэцк-клэнхэу дэбыбэжыгъэхэм ащыщ кызымыгъэзэжыкълэ, Къэрал-хъан чэфынчэу мэфэ зэкълэ-лыкълэхэм хэтыштыгъэ. Ащ фэдэ

бэу кызышхыкълэжыгъэр кьалэхэу Орел, Курскэ, Брянскэ ащыкло-гъэ зэо хылыгъэхэр арых.

Заом илэхъан кыратыгъэу щытхэу тхылхэу бзылфыгъэм кыытигъэлэгъугъэхэм ащыщ горэм сыналэ тесыдзагъ. Ар ошъогудзэу зыхэтэгъэм ипашгъэ-хэу, генералхэу нэбгырыплэ зы-кълэхагъэу кыратыгъагъэр ары. Ащ мырэуштэу кышело: «Лы-тэныгъэ зыфэтшлыр Къэрал-хъан! Узхэтэгъэ ошъогудзэр лъэсыдзэхэм, танкистхэм, артил-леристхэм лэпылэгъушлоу ялагъ. Пый мэхъаджэр Воронеж, Кур-скэ, Белгород, Харьков, Киев, Львов, Польшэм икълэхэу Кра-ков, Катовице, Германием икълэ-лэхэу Берлин, Дрезден зэра-щызэхакъутагъэм, Прагэ шхъа-фит зэрашлыжыгъэм уилахы-шхо ахэлэ. О ахэм уахэтэу узэ-рэзуагъэр щытхэу тхылъ 36-у Апшгъэрэ командованием ипа-щэу И. Сталиныр зыкълэхагъэу кыпфагъэшъошагъэхэм кьау-шыхъаты. Ззошхор аухыгъ. Ро-динэр шлэу зэрэллэгъурэр зэуа-плэхэм кьащыбгъэлэгъуагъ. Узэрэхуэлэхъагъэр тшыгъупшэ-нэп...»

Цуамыкьохэм япхъоу Къэрал-хъан заом зэрэхэтэ, зэрыкыгъэ Красногвардейскэ районым икъэбар, ищылакълэ ащыгъозэ зэ-пытыгъэти, гушыгъэ фэбэхэр зэ-рыт писъмэхэр ядэжыи, район Иофшлэхэми бэрэ кьафаригъэ-хыштыгъ, пыйм изэхэгъэтэкъон зэкълэри пылынэу кьаджэщты-гъэ. Иписъмэхэм ащыщэу рай-он гъэзетым кыыхиутыгъагъэм шхъэхэу илагъ «Фронтым шъу-кыдылэпы!» ылоу. Ащ кыши-лоштыгъэ фронтым зэрэлутыр, командованием иунашгъо дэх имылэу зэригъэцакълэрэ, Курскэ заом зэрэхэтэр, медалэу «За боевые заслуги» зыфиорэр кызырэфэагъэшъошагъэр, гвар-дейцэ цлэ лъаплэр кызырэфэу-сыгъэр, джащ фэдэу ВКП (б)-м хэтынымкълэ кандидатэу зэра-штагъэр, нэмыкълэхэри.

Заомрэ Иофшэнымрэ яветеран инаградэхэм ащышхы Хэгъэу заом иорденэу я II-рэ степень зилэр, «За взятие Берлина», «За победу над Германией» зыфило-хэрэр ыкли юбилей медальхэр.

Дзэм кызышхыкълэжыгъэм кышгъэгъэжыагъэу Къэралхъан Мыекъуапэ щэпсэу. Адыгэ хэку исполкомым инструкторэу ильэ-сыбэрэ лутыгъ.

Къэралхъан изэо гъогугъэр Адыгеим, Краснодар ашегъэ-жыагъэу Берлин нэсыгъэх. Курскэ заор зыщылагъэр ильэс 65-рэ зэхъум гушлогъо писъмэ-хэу кыфарагъэхыгъэхэр джы-ри илэх. Икьарыу ильэу зеклоу зыщэтым ветеранхэм яреспубли-кэ совет ренэу кычлэхъэщтыгъ. Тыфэлъало ипсауныгъэ кызе-теуцожыныу, ипхъорэлфхэм ашыгушлукълэу бэрэ щылэнэу.

ШЫМЫГЪЭХЪУ Мурат.
Сурэтым итыр: **Цуамыкьо (Хыдзэлл) Къэралхъан ипхъо-рэлф цыкълухэм ащэгушлэ-кыи.**

Гъээтетеджэхэм ятворчествэ шыщ

Сянэу силъанл

*Зэлъашлэрэ усаклоу сэ сыщымыт,
Щэбзэщэ щэрыоу псалти симыл.
Сыкълэгъэфабэу слъапсэ о уит,
Ощ нахъ лъанли сэ зи симыл!*

*Сэрклэ укълэбзэу, уошгъо кьаргъу,
Сэрклэ ушлэтуэ, утыгъэ нэф!
Сэрклэ учыгоу, учыгу гъэбэжэу,
Сэрклэ умазэу, умзэзэ нэф!*

*О уибыдзыщэ лъынтьфэр кьечыхъэ,
Псыхъо нэгушлоу гум кышгъэчэкълэ.
Кылымфэ щтыргъукълми кыкълэгъэфабэ,
Убгъэшгъо фабэ кыкълэщохъакълэ!*

*Гъэмэфэ жьоркълым учыгъ жьаоу
Жьыр бгъэм дизэу кьэсэогъащ!
Чъые орэдыр бэрэ кысфанлоу,
Ины сыхъунэу лэ кысыщыоф!*

*О кысфэпшлагъэм гъунэ илэна?
Ошъогу жьауагъоу ар кълэплэйтэна?
Пшэхъо цэрыцэу хычлэм кыпхына?
Тклэпс зырызкълэ хыр пфэлгытэна?*

*Усымылэжыми умэкъэ шъабэ
Сымыгыпшэжыгъэу стхъакълэм ит.
Усымылэжыми уиплэкълэ дахэ
Сынэгу клэмыкълэу ренэу ар клэп.*

*Ным нахъ лъанлэ гушыгъэ ошлэ?
Ащ нахъ лъанлэ бзэм хэбгъотэна?
О уцлэфэ угу имыгъэкълэ!
О уцлэфэ ыгу хэмыгъэкълэ!*

ГЪЭШЫНЭ Юныс.
Гъобэкъуай.

Цыф шлагъор бэрэ тыгухэм арылтышт

Творчествэм зыпищэгъэ цыфхэу, ар зищылынгъэ зэрэщытэу щыц хъугъэхэр нэмыкхэм нахыбэмкІэ къагурылохэрэп. Джащ фэдагъэу, зыфэдэ щымылэгъэ мастерэу Шъхъабэ Мэдинэ идунай ыхъожьыгъ.

Мэдинэ игъэшлэ гъогу псынклагъэл. Цыфхэм зыпыл йофыр къагурымылоу бэрэ кыыхэкІыгъ. Ау гухэлъэу ышлыгъэр ыгъэцкІагъ: этнографическэ хаплэу «Шъхъалыжъ» («Старая усадьба») зыфилорэр ыгъэпсыгъ.

Мэдинэ къуаджэу Хъаджыкыо щыпсэугъ, нэужым ШэхэкІаишхом къэкІожьы, илэс заулэрэ дэсыгъ. Адыгэ хаплэу ыгъэпсыгъэр туристэу къаглохэрэм зыщапльыхъан закъом паеп, адыгэ цыфхэм адыгэ унагъом ищылакІэ, ишагу, ихаплэ зыфэдагъэхэр альэгъуныр ыкІи ащымыгъупшэныр ары.

«Адыгэ хаплэр — зыщыбгъэпсэфын аттракционэп, — бэрэ ылоштыгъ Мэдинэ, — ар шылакІэм илэныкыо пстэуми атегъэпсыкІыгъэу щыт: шъхъалым коцымрэ натрыфымрэ шахаджых, ІугъокІэгъэуплэм лымрэ къуаемерэ шагъэгъух, бжъэмагъэм къушхъэ шъоур щаугъои, къушхъэм къечъэхырэ псы-

хъом форель щэжыы лъэпкъыр кыыхахы, хъакІэщым ипчъэхэр сыдигъуи цыфхэм афызэлухыгъэх».

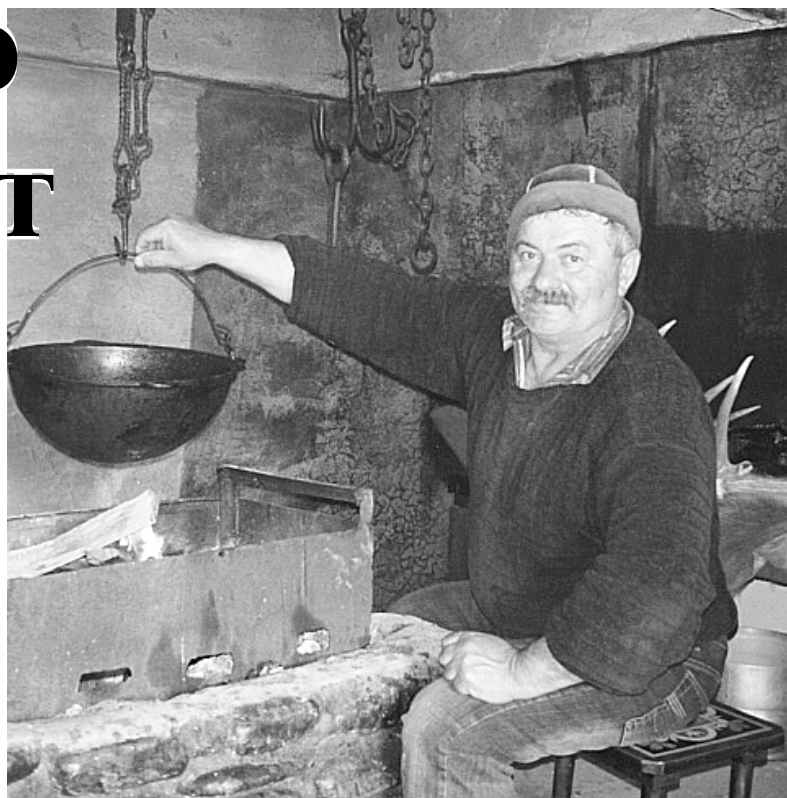
Адыгэ Республикэм и Президентыгъэу Шъэумэн Хъазрэт Мэдинэ ихаплэ зельэгъум инэу ыгъэшлэгъогагъ. Джырэ уахътэм цыфхэм амыгъэфеджыырэ пкыгъоухэм ицыкІугъор ы гу

къагъэкІыжыгъэу ащыгушлукІыгъагъ. Ащыгъум Мэдинэ иадыгэ хаплэ псыкъефэх 33-рэ ШэхэкІаишхом пмычыжъхэу щышлыгъагъ.

Ящэнэрэуи «Шъхъалыжъыр» къуаджэу Ахинтам икІэрыкІэ штыпкыу лІы Іэпэласэм щышлыжынуу хъугъагъ. Ар зыфэдэ къэмыхъугъэ этнографическэ музейеу чышхъашъом тетыгъ. Зэпымыоу мыщ туристхэр плъако къаглоштыгъэх.

Гупсэфыгъо зимылэ мастерыр сапэ кыфэ къэс ар гушхоу зэрэщытыгъэм, Іофыгъуабэ зэшуйхы шлоигъоу къызэрэзыдырихъакІыштыгъэм сагъэгушлосштыгъ ыкІи згъэшлагъоштыгъ. Іоф горэ ымышлэу ар бэрэ щысшгуштыгъэп. Къинэу кыфыкыокІыхэрэм зыкІи зыкъаригъуофагъэп, нахъ пытэ, нахъ лъэш амышыгъэмэ.

Мэдинэ ахыщэпсагъэп, ифедэ къызэрэхэкІыштым пае Іофи зэрихъагъэп. Ыгу къызыщыкІу-

кІэ мэзым клоштыгъ, чыгхэм якъарыу къабзэкІэ «зыкыгъэшхэкІыштыгъ».

Джыри гухэлъэу илагъэр бэ. Ахэр зэкІэ зэшуйхынхэу, къыдэхъунхэу къышлошлызэ ыпэкІэ лыкІуатэщыгъ, гукІэ узынэсырэм ІэкІэ узэрэнэсышъу-

штым ицыхъэ телыгъ. Ау гъашлэр цыф Іэпэласэхэм, талант хэлъэу къэхъугъэу, типсэукІэ къэзыгъэдахэхэрэм зэфагъэкІэ къадэмызекІоу бэрэ кыыхэкІы. Мэдинэ игухэлъхэри ащ къызэпибзыкІыгъэх...

НЫБЭ Анзор.

Бэдзэршыплэм ылъэкІ къыгъанэрэп

ЖъоныгъокІэ-шышхъэлэу мазэхэм бэдзэрхэр цыфхэм нахъ ақуаплэу зашыгъэпсыгъэ лъэхъан. Сыда плэмэ хэтэрыкІхэм, пхъэшхъэ-мышхъэхэм ягъоу щыт. Іоф зымышлэхэу, яхатэхэм, ясадхэм къадахыхэрэм аклахышт ахыщэм нахъ гугъаплэ ямылэу джы шылэр бэ хъугъэ. Нахыжыу зихэтэрыкІхэр къэхъунхэу ыкІи нахъ осэшлукІэ зыщэнхэу фаехэм фэбаплэхэр агъэфедэх, илэс ренэм ахэм къащагъэкІыхэрэм адэлажъэх. Игъо къэсэу хэтэрыкІхэр ащэнхэ зыхъукІэ, зыхэм бэдзэршыплэхэм ащылауагъэкІы, адрэхэм, шъхъадж иамал къызэрихъэу, автомашинэкІэ Іуащыхъэ, япродукције дэгъоу зэрэщытхэм пылгых. Адэ бэдзэршыплэхэм ащыщэнхэм пае сыд фэдэ амалха шакІохэм ялэхэр? Цыфхэр зыщыщэшт чыплэхэр икыоу шылаха? Бэмышлэу къэбар горэ къытлылэсыгъ ныом ихатэ къыдихыгъэ хэтэрыкІхэр ыщэнхэу къэлэ бэдзэршыплэм къызэкІом дамы-

гъэхъагъэу ыкІи «къэзэкхэм ябэдзэркІэ» заджэхэрэм агъэкІуагъэу.

Мы Іофыгъом ишгыпкъаплэ ыкІи яІофхэм язытет зэдгъашлэ тшлоигъоу Мыекъопэ къэлэ бэдзэршыплэм игенеральнэ директорэу Битэ Казбек гушылэгъу тыфэхугъ.

Ащ къызэрэтиІуагъэмкІэ, зэкІэмкІи хэтэрыкІхэр зыщашэрэ чыплэ 240-рэ яІ, ащ шыщэу чыплэ 70-р (уахътэм елгытыгъэу а пчыагъэр нахыбэ е нахъ макІэ хъун ылъэкІышт) мээ плагъэкІэ пэшлорыгъэшъу мафэ къэс шэу тес цыфхэм ащэфы. Адрэ чыплэ 170-р фаеу къаглохэрэм контролерхэр тетэу ыпкІэ къалахызэ, шаплэхэм атырагъэуцох. Джырэ уахътэм шэплэ чыплэ нэкІ ямылэу мэкІэ дэд къызэрэхэкІырэр. Арышъ, зигугъу къэтшыгъэ ныом къыпорэм шыпкъагъэ хэмылъэу, къэлэ бэдзэршыплэм иІофышлэхэм ыгу къабгъэным Іофыр зэрэтемытыр теубытагъэ хэлъэу бэ-

дзэршыплэм ипашэ хигъэунэфыкІыгъ.

Битэ Казбек къытиІуагъэр къыгъэшгыпкъэжъэу, контролер шъхъалэу Къуекъо Марыет гъусэ къытфыши, шэплэ чыплэхэр къэтпльыхъагъэх. КъызэраІуагъэм фэдэуи къычІэкІыжыгъ, шэплэ чыплэ нэкІхэр бэу зэрэщылэхэр тлэгъугъэ.

— Анахъэу Ханскэм кыкІырэ производителъхэр арых шэплэ чыплэхэр пэшлорыгъэшъу зыщэфыхэрэр, ахэм шэплэ чыплэ 47-рэ фэдиз аІыгъ, — еІо Казбек. — Ащ нэмыкІэу бэу къэзыщэфырэ ыкІи зыщэжырэ предприятиехэм сатыу шапІы. Ащ фэдэхэр кІымафи гъэмафи ямылэу бэдзэршыплэм шэщэх. Шэплэ чыплэхэр анахъэу имыкыухэу къызыхэкІырэр бэдзэогъу — шышхъэлэу мазэхэр ары. Арышъ, мыщ фэдэ уахътэм хэт шыци ыгу къытигъэгбгъэн ылъэкІыштэп. Шэнуу къэкІогъэ цыфыр дэдгъэкІыжыным тэ тифедэ хэлъэп, сыда плэмэ шэплэ

чыплэхэм къақлэкІорэ ахыщэр ары бэдзэршыплэм зызэриІыгъыжырэ.

Казбек къызэриІуагъэмкІэ, шэплэ чыплэхэм осэ хэхыгъэ яІэу щыт. Ар Мыекъопэ къэлэ администрацием егъэнафэ. Арышъ, ащ текІынхэ ыкІи аукционхэ фитхэп. Пхъэшхъэмышхъэхэр зыщашэрэ чыплэу афыхахыгъэр нахъ инхэм афэд. А чыплэм мафэм ушыщэн хъумэ, сомИ 125-рэ птын фае. ХэтэрыкІхэм афыхахыгъэ чыплэр нахъ цыкІу, мафэм сомэ 94-рэ тефэ, бэдэдэ умышцэн хъумэ, чыплэ ныкыо къыуаты, ащ сомэ 47-рэ ыуас.

— Тэ пшъэрылэу тилэхэм ащыщ шэплэ чыплэхэр цыфхэм нахыбэу ягъэгъотыгъэнхэр, — еІо Казбек. — Мы лъэхъаным тикъэлэ шъхъалэу къышызэлэуахыгъэ супермаркетхэр нэкыокогъу къызэрэтфэхъухэрэм кыыхэкІыкІэ, шэплэ чыплэхэу бэдзэршыплэхэм ялэхэм зипродукције ащылузыгъэкІы зышлоигъоухэм япчыагъэ нахъ къыщэкІэ. Гухэлъэу тилэхэр шылынгъэм щыпхырышыгъэнхэм пае шакІохэм амалышлэхэр зэрядгъэгъотыштхэм тыпІытын фае, автомобиль гъэуцуплэхэр нахыбэу дгъэпсынхэ, шэплэ чыплэхэр неперэ шапхъэхэм адиштэу зэтедгъэпсыхъанхэм тынаІэ тедгъэтыныр типшъэрылэу шъхъал. Ащ дақІоу предпринимательхэмИ шэфакІохэмИ яфитыныгъэхэр къэтыухъумэнхэр мэхъанэшхо зилэ Іофыгъоухэм ащыщ.

Бэдзэршыплэм лабораторие хэхыгъэ щыраІэу, гъомылапхъэу ащэхэрэм ядэгъугъэ изытет мафэ

къэс ащ шауплэкІу. Пащэм къызэриІуагъэмкІэ, продукцием идэгъугъэ амыуплэкІугъэу ащэн фитхэп. Ащ нэмыкІэуи хэушхъафыкІыгъэ инспекторхэр ялэхэу шакІо пэпчэ ақІэрыхъэхъэ ащэрэм идэгъугъэ лабораторием шауплэкІугъэмэ, санитарнэ тхылъхэр аІыгъхэмэ зэрагъашлэ. Джащ фэдэу шэфакІохэм яфитыныгъэхэр къэзыухъумэхэрэ отдели яІэу шэн-шэфыным шапхъэу пылгыхэр амыукъонхэм инспекторхэр лъэплэх. Зыгорэм шакІор мытэрэуу къыдзекІуагъэу, ащ тхъаусыхэ иІэу къызыуалэкІэ, ар псынклэу зэрэдагъэзыжыштым ыуж итых.

Мы аужырэ илэсэхэм зэхъокІыныгъэшлэхэр бэдзэршыплэм зэрэфэхъугъэхэр нэрылэгъу. ШакІохэм апае амалышлэхэр шылэхэ хъугъэ, зыщыщэхэрэ чыплэхэм язытет уигъэрэзэнэу щыт, ошх къатешхэрэп. Шэплэ унэу къэшлыхъагъэм идэпкхэр, клашор агъэцкІэжыгъэх, нэфынэр къэзытырэ остыгъэхэр анахъ дэгъу лъэпкъхэмкІэ зэбла-хъугъэх, унэм ыкІоцІи гъэмэфэ фэбэшхохэм чыІэтэгъэнэу, кІымафэм фабуу шытыным пае жыы чыплэр, ишыкІагъэ хъумэ жыы фабэр къэзытырэ системэхэр ачІагъэуцуагъэх. Джащ фэдэу подстанцием электроэнергиеу къытырэр икыуштыгъэпти, кІэу подстанции ыкІи мэшлогъэкІосэ сигнализациер агъэуцу-гъэх. Лыр зыщашэрэ чыплэр санитарнэ шапхъэхэм адимыштэу гъэпсыгъагъэ. Бэмышлэу а чыплэм гъэкІэжыын-гъэцкІэжыынышхохэр рашылагъэх. Джы лыр зышаупкІэтэшт столхэр ренэу чыІэтагъэу шытынхэу афашыгъ. Ахэм ягъэцкІэжыын зэкІэмкІи сомэ миллиони 4-рэ мин 500-рэ апэлухъагъ. Мыщ текІодэгъэ ахыщэр ежэ бэдзэрым фэдэу кыыхыжыгъэм кыыхахыгъ. Джырэ уахътэм псыр зэрылэджырэ машэхэм язэблэхъун ыуж итых.

КІАРЭ Фатим.

Лыхъужьым игьогу

ТирайонкIэ архивым мафэ горэм сыхлэхьагъ. Заом игьом кыдэкIыштыгъэ гъэзетхэр кысфэгъотынхэу сялэулыгъ.

1943-рэ илээс. Гъожьы хьугъэх гъэзет нэклубгъохэр. Тирайон гъэзетэу «Социалистический путь» зыфилоштыгъэр. Ащ фронтим кыратхыкIыгъэ писъмэхэр бэу кыххыштыгъэх. Мары сынэ кыкIидзагъ «Подвиг капитана Тимова» зыфиорэр. Къэзытхыгъэр майорэу В. Алексеев. Дзэ корреспондентым кылуатэщтыгъэ: «Капитанэу Тимэ Юсыф Хысэ ыкьор типолк дэгъоу шызэ-лъашIэ. Юсыф танкист, пхъашэу мэзао. Лъэсыдзэхэмрэ танкхэмрэ мы мафэм пыр зэкIафэнэу командованием пшъэрылъ къафигъэуцугъ. Пыим чIыплэ дэгъу ыубытыгъ. Ау нэмыщыр титанкмэ зэкIафэ. ТIэкIу тешIагъэу нэмыщ танк 25-рэ къахIохэу фежъагъэх. Ау титанкистхэр ащ кыгъэщтагъэх, пыим пэгъокIыгъэх. Капитанэу Тимэм итанк апэ итыгъэмэ ащыщ, ар зэпымыоу топымкIэ мао. Нэмыщхэр зызэкIахIохъхэм танки 8 къагъэнагъ, ащ инахыбэр зыгъэстыгъэр командирэу Тимэр ары...»

Район дзэ комиссарым ыпа-

шхъэ адыгэ кIэлэ дахэ кыу-цауагъ. «Сыда узыгъэгумэкIырэр, черкес? — къэупчIагъ майорыр. — КъаIо, сыодэлу!»

— Дзэ училищым сыхIо сшIоигъу, — кыыригъэжъагъ Юсыф, — танкист сыхъунэу сыфай.

— Дэгъу, сикIал, — къэгъу-шIуагъ военкомыр, — ау осэIо къулыкъум илээс пчъагъэрэ ухэтыныр зэрэмыссынIагъор. ЕтIани, шIэхэу заор къежъэн-кIи мэхъу. Дэгъугъэ Гитлер имурад кыдэмыхъугъагъэмэ.

Юсыф къалэу Минскэ дэт танк училищым чIэхьагъ. Адыгэ кIалэр дэгъоу еджэ-щтыгъэ, спортым пылтыгъ.

Мэкьюгум и 22-м кур-сантхэмрэ дзэкIолIхэмрэ футбол зэдешIэнхэу рахъухъагъагъ. Ау заор къежъагъ. Юсыф илээс 20 ыныбжъ, лейтенант. Къалэхэу Калининград ыкIи Ржев апае зэуагъэ Тимэ Юсыф апэу...

Писъмэу сIыгъыр кIэлэцIы-кIумэ Ржев кыратхыкIыгъ. Тимэ Юсыф мы чIыплэм зэрэщызэуагъэр къэзгъэлъэгъорэ тхыгъэр зэрылъ гильзэр (трубка тыкырыр) къагъотыгъ. Лыр хэкIодагъэу гу-гъагъэх. Ау Юсыф хэкIода-гъэп, контузии илагъ...

Нэф къэшъыштыгъэ. ШIу-цIэрымэр атырихэу нэмыщ танкхэр къэлъэгъуагъэх. Пыр къэкIуатэ. «Сыда артиллери-ер зажерэр? — Юсыф мэгъ-бжы. — Тэри тапэгъокIынэу кытаIорэп».

Полкым икомандир дэгъоу ышIэщтыгъэ офицерэу Тимэр зэрэаощтыгъэр. «МашIом па-хъэ, — ылоштыгъэ полковни-кым, — щынэ ышIэрэп, ащ фэ-дэр хэкIуадэрэп».

Боевой Быракъ Плъы-жым иорден кыфагъэщъуа-шэ Юсыф.

Нэмыщхэр къэох, тиартилле-рие апэожьы. Мары танкхэр къежъагъэх. Зэпэуцугъэх. Ау танк топхэр зэуи кышчымы-хъоу «Тигрэр» къэкIо. «Псын-кIэу танкым шъуикI! — ко-мандэ къеты Юсыф. — Е сэ-ры, е «Тигрэр»...

Ти Т-34 Юсыф ис. «Тигрэр» унэхом фэд. Машинэхэр зэфэкIох. Нэмыщыр мэгугъэ советскэ танкым исыр къэ-щтэнышъ кIиIэжыныу, ар дэ-дэм ор къыдиублэнэу. Юсыф кыгъазэрэп, ыпэкIэ регъэху. Мары «Тигрэр» бгы цыкIум кыдэкIоагъ, бгъундж къэ-хъугъ. «Дэгъу дэд!» — къэгъу-шIуагъ Юсыф. Тыриубыти еуагъ. ЕтIани тIэкIу къызэ-

кIахIуи, топкIэ еуагъ. «Тигрэр» псынIкIэу стэу ригъэжъагъ.

— Олахъэ, командир, улIы-хъужьым, — Юсыф зипэщэ дзэкIолIымэ къыраIо. — Дэгъоу илоф пIуагъэ «Тигрэм».

Орыжылытабэ Белоруссием ит. Ахэм акъогъу зыщагъэбы-лIы фашистмэ. Зы гъогу закъу якIуалэрэр ахэм.

— Пыр зэкIэфэгъэн фае, — еIо полкым икомандир, — ау фашистхэм чIыплэ дэгъу алыгъ. Шъуегушчысэн фае хэкIыплэу шыIэм.

Полкым икомандир ротэ-хэм япашэхэр ыгъуоигъэх. «Бэ темышIэу нэмыщым теощт, — еIо полковником, — бэ хэ-кIодэнэу тыфаеп. Приказыр тымыгъэцакIэ хъуштэп».

ГушыIэр раты капитанэу Ти-мэ Юсыф. «Сэ сызэрэгугъэрэм-кIэ, мырзуштэу тшIын фае, — еIо Юсыф. — Псышъугъэм чыбэ тетэжъугъалъхъ, танк псынIкIэхэр ащ рыкIошъу-щтыхъ».

Капитаным кылуагъэр пол-ковником ыгу рыхъыгъ. Ге-нералым а гушыIэхэр нигъэ-сыжыгъэх. Пшъэрылъэу къа-фашыгъэри танкистхэм агъэ-цэкIагъ.

ТыгъэкъокIыплэ Пруссииер. Юсыф бэрэ кылотэжъышты-

гъэ: «Мыщ Белоруссиеер сщи-гъэгъупшэжъыгъагъ, орыжъ-псыбэ сышешъуагъ. Гитлер Кенигсберг инэу шыгугъы-щтыгъэ. Ащ уекIолIэныр кы-ныгъ, къалэм ычIэгъ къалэ чIэтыгъ».

Ащыгъум Тимэ Юсыф ба-тальоным икомандир гуадзэу щытыгъ, майорыцIэр илагъ. Кенигсберги тидзэмэ къа-штагъ. Чанэу а заом Тимэр хэ-лэжъагъ. Ащ фэшI кыратыгъ Хэгъэгъу зеошхом иорденитIу.

Польшэм Тимэ Юсыф улэгъэ хылыгъэ кышхъу, къуаджэм къэкIожьы. Кызылэзэхэрэ нэуж мамыр IофшIэным Iоуцожьы. Къоджэ Советми, колхозми ятхъаматэу, партийнэ органи-зацией ыкIи ревизионнэ комис-сием япашэу щытыгъ. Сыди-гъуи цыфмэ алытэу, шып-кэныгъэ хэлъэу псэугъэ.

Белоруссием кырахи, ме-даль Тимэ Юсыф кыфахыгъ. Лъэшэу ащ ветераныр ыгъэгъу-шIуагъ.

Бжыхъэ мафэу 2009-рэ илэ-сым Тимэ Юсыф Хысэ ыкьом идунай ыхъожьыгъ. Юсыф иунагъэм пхъэм хэшIыкIыгъэу танк ит. Ар ятэжъ ыш Тимэ Мыхъамэт фязыгъэшIыгъэр.

НАРТ Амин.

къ. Шъхъащэфьжъ.

Заом зэкIэ ыушэтыгъ

«Зао зыхъукIэ хьакIэ-къо-кIагъэу цыфым хэлъыр къэ-нафэ», — ылоштыгъ сянэжъ. Зыфилоштыгъэм шыпкIэу хэлъыр, Хэгъэгъу зеошхом илэ-хъан илэсиблым кышхыгъэ-жъагъэу илэсипшI зыныб-жыгъэмэ сачыщышъ, сынэ-гу дэгъоу кIэмыкIыгъэкIэ къа-нэрэп. «УкIалэзэ плъэгъугъэр гум хэжъагъо» зэралорэр тэрэз. Ар кызыхэкIэу сэ слыгъэрэр уныбжыкIэзэ ппэкIэкIыгъэр апэрэу узэрихылыгъэ хъугъэ-шIагъэу зэрэщытыр ары. «Апэ-рэр — сурэт, кыкIэлъыкIорэ-р — уцIэрэпхыгъэ» зы-луагъэр хэукъуагъэп.

Фашистмэ тичылэ заштэм илэсибл нылэп сыныбжы-гъэр. Мэзих нахъ тыхэку шы-хъушIэнхэ алъэкIыгъэп. Ау а уахътэм кызыдихыгъэр илэсэрэ къэпIотэжьи икъун зыфалорэм фэд. Мылкъур, кIэныр зэрэзэрапхыштыгъэр ахэм зыкIэ ащыщ. Колхоз хьамбархэр тпэблэгъагъэх. Лэ-жъахIохэм ящыкIэгъэ псэуа-лэхэр, Iэдэ-уадэхэр хьамбар-хэм ягъэкIугъагъэх. Кыте-хъагъэр хэбзэ кIыхъэ хъуштэу, ятетыгъэу кыгъэгъэгъыгъэу зышIошIхэрэр къэзэрэгъэу-къуагъэх, къэзэрэгъэбырысы-рыгъэх. Оркъ хэкIэху, лэкъо-лэшхэу Совет хабзэм зыла-псэ кIиутыгъэкIэ зылыгъэ-щтыгъэхэм псэуауи апэу зы-къагъэлъэгъуагъ. Шыкузэ-кIэтхэр, зэрэлэжъэхэрэ Iэмэ-псымэхэр ахэм ежъ-ежырэу

зыфагъэзагъэх. ЗицIыф заом къэтхэм, шъузабэхэу зилIхэр хэкIодэгъэхэ унагъуипшым къехъухэрэм зы цу атефэ-щтыгъ. Былым пIашъэу, мэл-пчэн Iэхъогъоу шъышхыгъэу колхозым илагъэр агошъы зэ-хъуми, «лэрыхъэмэ» къахIэ-рызыгъэр ары нылэп адрэмэ къафэнагъэр. КIэкIэу къэпIон хъумэ, заом зэкIэ ыушэты-щтыгъ. Былымым нэмыкI напэ зимыIэхэр къэнэфагъэх.

Хьамбархэм арылхэр зэ-рапхъохэ зэхур, зэраIо хабзэу, киноум фэдагъ. Шъхъадж фэ-лэжыкIырэр ыштэзэ, кIэпсэ хъу-дыкхэм занэсхэм, зэрэтылэ-жыныхэм Iофыр нэсыгъагъ. КIапсэу зэтырахырэ зIыхыи, ныо горэм ыпшъэ идзагъэу хъугъэ. Ары шъхъаеи зынэ лыы кыгъэлыдагъэхэм ащ гу лъа-тэна? «Тумы Тхъэм шъуе-гъэшIы, кIапсэри шъосэты-жы. Сышъуымытхъали на-хыбэ сыфаеп...» ИнасыпкIэ хъурэм Iушыгъэ хэлъэу халплэ-щтыгъэ лIым чаныр къызэ-дихи, ныор лIэныгъэм кы-IэкIихыжыгъ. ШыIэныгъэм иIэшIу къэзыгъотыжыгъэ ныом мыщ дэжым нэмыщ офицерэу карт атэзыхырэм гу лъитагъ. «Уикарти уихъади шъуадэжъ нэрэмысыжъ!» — ылуи кызыбэгъэ, IэнэкIэу зэ-бэнхэрэм къахэкIыжыгъ.

Колхоз бжъалор зэрэзэра-пхыштыгъэри джы кызынэ-сыгъэм сынэгъу кIэт. Сыплэ-мэ слъэгъунэу ари тпэблэгъагъ.

Бжэу къагъэбырысырыгъэхэр ошъопшэ шIуцIэу зилэгъу, къе-хыжъэу, бжъалом шъхъарыт. Пэлухъохэр, шъхъарыхонхэр ялэхэу мыщ дэтыр макIэп. Ары шъхъаеи IэшIур бэмэ, мы зэ-кIэмэ якIасэба! Темыгъэпсы-хъагъэхэу шъоухъэ кIуагъэхэм зэкIахIохэу кыкIахIохъу-жы. «Шъуишъоуи, шъуишIо-луи хъадэлус Тхъэм шъуегъэ-шIых» зылохэрэр къахэкIых. КIышчыр зэрэзэрапхъуагъэр ащ нахъ гъэшIэгъоныгъ: лъашъо-хэр зэпырыгъэзагъэхэу зым елэшъух, адрэм пхъэлэшэр зэкIахIохэ ещэ, мэкъу угъоим икупэгъу зигъэпкъыеу зыго-ри тес. «ШъукъемыкIуалI!» — еIо зи зыхъэмIухъажьын гу-хэлъ зэришIыгъэр кыуиуи-гъа-шIу. Ку щэрэхъхэр сапэм шы-зыгъахъэхэрэи уарехылыгъ.

Тхъэм нэмыкI зымышIэ-рэ сабийми, захимыгъэнынэу ылуи, IэкIэ Iоф зэрагъэшIэ-рэ культиваторыр кыырифы-жъагъ. Чыжъагъэп зынигъэсын фэягъэр, ау кIочIэгъу фэхъурэ-пышъ, лъэбэкъу ыдзы къэс, культиваторым ыпэ щэнэбз чIым хэнэ. Сабий пшъыгъэм илоф псынIкIэ кыфэзышIын мыщ дэжым ыпэ кыкIыгъ. Фашистхэм апэкIэ гъэбыллы-гъэу зызыгъэефэндыщтыгъэу, джы а IэнатIэм Iухъажьын гу-хэлъ зилэм кIалэм зыкыфи-гъэзагъ: «Сыд, большевик-щылф, мыщ о епшIэщтыр? ШъузэрэлъэпцIагъэу шъукъэ-нэжыштыгъ...»

Зытетыр къэпIон хъумэ, кIа-лэм культиваторыр кытыри-хи, ефэндым ядэжъ кыыри-фыжъагъ.

Гъыштыгъэ ымышIэу, кIалэр лIыжым кIэлъыплэщтыгъ...

Хъурэм, шIэрэм уеплIынкIэ щхэныгъэ ыкIи гъэныгъэ. Ары къэс, ышхъэ ыгъэсысызэ, тя-нэжъ ылоштыгъ: «А зэо мыгъу, зэо мыгъу! Узытыухыштыр сыдигъуа?!» Ащ пидзэжъэуи кыхэкIыштыгъ: «Зауи, гъа-бли текIы, цыфыгъэр къэнэ-жыи...»

Ар къэзыгъэщыпкъэрэ зе-кIуакIэхэр къуаджэм дэлъы-гъэх. ЗилIхэр, зыкIалэхэр заом къэтхэм пхъэ къафэзышты-гъэхэм, мэкъу афеоштыгъэ-хэм ягукIэгъу, яшIушIэ зэпа-гъэгъуэп. Нэмыщмэ ятетыгъэ кIыхъэ зэрэмыхъуштыр цыхъэ зыфашIыхэрэм араIоштыгъ: «Яйка, курка, молоко!» — по-зэ къэкIухъэкIэ, хабзэ бгъэп-сын плъэкIына!»

Заом илэхъан цыфыр зы-фэдэр къэлъагъо. ЛэжъахIор лэжъахIор къэнэжыи. Тыгъуа-кIор зыштыгъоштым лэжъу. ЛэжъахIомэ яшагу дэлъ хатэм фэшъхъафэу гугъоу хатэу зы-щыплI алэжъыштыгъ. Тыгъуа-кIохэм къуаджэм имылкъу зауым къуытыр гъунэгъухэм, псыкIыбхэм мыхъэр ащагъа-хъэщтыгъ: тугын пхыгъэхэр, зэрэлыжъэхэрэ Iэмэ-псымэхэр, нэмыкIэу зэкIэ апэ кыфэрэр ежъхэм яе хъунэу алыгъэ-щтыгъ.

Сыд фэдэрэ хъугъэ-шIагъи зэфэхысыжъ фэзышIыштыгъэ сянэжъ ылон кыгъотыштыгъ: «Дунэе нэлIэхъ, дунэе нэлIэхъ! Хэтыгъушэ о умыгъэделагъа? «Былымыр — нэлат» залом, тыдэ шъушылагъ?!»

Сыдгъупшэжыхэрэп бы-лым гъорыкIохэу бгъоджым итымэ ащыщ сапэ къызгъэзы-хыи тадэжъ кызысэфым сы-зэригъэу кIытэжыгъагъэр: «Уятэшыр тыкыиухъумэу заом къэтэу пшIэрэр хъухэштэп...»

ЧытэкIэ хау-хауи, шкIэхъужъ пшэрыр тадэжъ Iуифыжы-гъагъ.

«Лажъэрэм лыжъ ышхын» зэралорэр шыпкIэ. ЩыкIагъэ тимыIэу тышылагъ, тыпсэугъ. Мэл-пчэн зэкIэхэу пшIым къехъу, чэт-тхъачэтхэр шъы-шъышъэу тишагу кыдэкIы-щтыгъэх. Типсычэтхэм мэфэ реным канаупсыр ажэ дагъэ-кIыштыгъ ашхыштыр кызы-пэкIагъафэу. Бжэмэтэ зауи тилагъ бжъалор зэрэзэрапхъо-рэм темыхъопсэнэу, темынэ-цынэу.

Заом илэхъан тичылэ бэ джащ фэдэу дэхъухъагъэр. Зы нэбгырэп, бэ хэделыхъэгъа-гъэр. Пшынагъи, мыпшынагъи ахэт. Ау шыIэныгъэм ыгъэгъу-рэ шыIэп. «Былымыр — нэ-лат» зэралорэр зыштыгъупшэ-хи, яий-ямыйи зылэкIэзыублэ-гогъагъэхэм, зауэпцIызэ, ера-гъэу цыфмэ къафагъэгъэжыгъ.

Заом зэкIэ, заом хэти ыушэ-щтыгъ...

ПЭНЭШЪУ Хъазрэт.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Къыдзыгъэкъырэ:
Адыгэ Республикэм
лэапкэ ЮфхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ашыгъэхэр тиллэп-
къэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жъу-
гъэм иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шхьалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыдэщылэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшгъэдэкIыж зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын ЮфхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлоры-
шIапI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиу-
тыхэрэм мышгып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшгъэдэ-
кIыж ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажэхэр-
рэмрэ яеплъыкIэ
зэтемыфэн ылгэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм къыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхатфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
алэкIдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
6155
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1741

Хэутыным
узшыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Дзюдо. КIэлэеджакIохэм
я Дунэе турнир

Голландием щызэIукагъэр бэ

ТелефонкIэ къатыгъ. Голландием
дзюдомкIэ Дунэе турнирэу щыкIуагъэм
бэикIо 1800-рэ хэлэжъагъ. Адыгэ Рес-
публикэм дзюдомкIэ и СДЮШОР зы-
щызыгъэсэрэ кIалэхэу 1996 — 1998-рэ
илгъэхэм къэхъугъэхэм якъулайныгъэ
алырэгъум щауплгъэкIугъ.

Мыекъуапэ ия 2-рэ гурыгъ еджапIэ икIэлэе-
джакIоу ПэрэныкIо Анзор тибэнакIохэм
нахъ къахэшыгъ. Килограмм 42-рэ къэзы-
щэчырэмэ якуп ятIонэрэ чIыплэр къыщы-
дихыгъ. Чыназырэ Тимур, кг 46-рэ, Мые-
къуапэ ия 5-рэ гурыгъ еджапIэ щеджэ, Георгий
Ломидзе, кг 46-рэ, къалэм ия 7-рэ гу-
рыгъ еджапIэ икIэлэеджакIу, Саргион Липа-
ридзе, кг 50, Мыекъуапэ ия 35-рэ лицей ще-
джэ. ЗыцIэ къетIогъэ кIалэмэ я 5 — 6-рэ
чIыплэхэр къыдахыгъэх.

— БэнакIо пэпчэ анахъ макIэмэ зэIу-
кIэгъуи 8 алырэгъум щырилагъ, — къеIуатэ
тиспортсменхэр зыгъасэу, Урысыем изас-
луженнэ тренерэу Сергей Шутовым. — Зэ-
нэкъокъухэр гъэшIэгъонэу кIуагъэх,
дзюдомкIэ тибэнэпIэ еджапIэ идиректорэу
КIоэ Хъазрэт зэхэщэн ЮфыгъохэмкIэ Iэ-
пылэгъу къызэрэтфэхъугъэм фэшI тыфэрэз.

Урысыем и Къыблэ ыкIи и
Темыр-Кавказ шгольгъыркхэм
яныбжыкIэхэм ягъэмэфэ
ятIонэрэ спартакиадэ хэ-
хэрэ зэнэкъокъухэр Мые-
къуапэ мэфитIум къыкIоцI
щыкIуагъэх. ДзюдомкIэ
бэнакIохэм язэIукагъэхэм
Краснодар краим икомандэ
апэрэ чIыплэр къащыди-
хыгъ. Адыгэ Республикэм
ятIонэрэ чIыплэр
къыфагъэшгошагъ, Волгог-
рад хэкур яцэнэрэ хъугъэ.

Адыгэ Республикэм ихульфыгъэхэм яко-
мандэ апэрэ чIыплэр къыхыгъ, тиреспу-
бликэ щыщ пшгъашэхэм ятIонэрэ чIыплэр
къыдахыгъ. ЗэкIэ зэнэкъокъухэр зызэфэ-
хысыжхэм, тыхэшыпыкIыгъэ командэ
ятIонэрэ хъугъэ.

ТибэнакIохэу ПшыдатэкIо Рэмэзан, кг 60,
ХъаткIо Адам, кг 66-рэ, ШгъоцIыкIу Айде-
мыр, кг 73-рэ, ТIэшъу Анзор, кг 100-м къехъу,
апэрэ чIыплэхэр къыдахыгъэх. Филапшэ Ас-
темир, кг 66-рэ, ЛIыххэсэ Мурат, кг 81-рэ,
ятIонэрэ хъугъэх, Къудайнэт Азэмат ятфэ-
нэрэ хъугъэ, кг 81-рэ.

Пшгъашэхэм язэIукагъэхэм Адыгеим
щыщхэр захэлажэхэм, апэрэ чIыплэр зыми

къыдихыгъэп. Елена Ткаченкэр, кг 48-рэ,
Кристина Ковалевар, кг 78-м къехъу, ятIонэрэ
хъугъэх. Ольга Артемовам, Алена Слыню,
Ирина Салминам, Анастасия Чабаненкэм
яцэнэрэ чIыплэхэр къыдахыгъэх.

ХагъэунэфыкIырэ чIыплэхэр къыдэзы-
гъэмэ кубокхэр, мадальхэр, щытху тхылъ-
хэр аратыжыгъэх. Урысыем и Къыблэ
шгольгъыр дзюдомкIэ ифедерацие итхъаматэу,
СССР-м изаслуженнэ тренерэу, Урысыем я
XX-рэ лIэшIэгъум дзюдомкIэ итренер анахъ
дэгъоу Кобл Якъубэ, УФ-м изаслуженнэ тре-
нерхэу Рудольф Баболярэ Емкъужь Мыхъа-
мэтрэ бэнакIохэм афэгъушIуагъэх, шIухъаф-
тынхэр афашыгъэх.

Футбол. КIэлэцIыкIухэм язэIукагъэхэр

«Шъо Iэгъуаом» икIэуххэр

Футбол клубэу «Шъо Iэгъуаом» икIэух ешIэгъухэр тыгъуасэ
Мыекъуапэ истадионэу «Юностым» щыкIуагъэх. Адыгэкъа-
лэрэ Фэдзрэ якIэлэцIыкIу командэхэм купэу зыхэтыхэм апэ-
рэ чIыплэхэр къащыдахыгъэх.

Апэрэ чIыплэм икыдэхын фэбэнэнхэу
финалым хэфагъэх Адыгэкъалэрэ Кошхэблэ
районымкIэ Фэдзрэ якомандэхэр. Адыгэкъа-
лэ ифутболистхэу ШэхэлI Къэплъанэрэ Хъат-
хъохъу Рэмэзанэрэ зэрызэ фэдзхэм якъэлап-
чэ Iэгъуаор дадзагъ, пчъагъэр 2:1-у ешIэгъур
къахыштыгъ. ЗэIукагъур кIэухым зы-
щыфэклоным Кошхэблэ районым ифутбо-
листхэр нахыбэрэ апэкIэ илгыхэу фежъагъэх,
пчъагъэр 3:2-у теклоныгъэр къыдахыгъ. Iэщэ
Анзор гъогъыуищэ Адыгэкъалэ икомандэ
икъэлапчэ Iэгъуаор дидзагъ.

Фэдзхэм ятренерхэр Щэлбай Артуррэ
Аулэ Зауррэ. Ныбж гурыгъ зилэхэр зыхэт
командэм щешIагъэхэр: Пшыхъожь Къэп-
лъан, Пшыхъожь Аслъан, Апэзэ Мурат, Вэ-
рэкIо Тимур, Бжэнтхэлэ Аслъан, Алхъо-
нэ Астемыр, Бегрэт Ахъмэд, Джамырзэ Ас-
лъанбэч, Ерыго Нарт, Щэт Ахъмэд, БолэкIо
Айдэмыр, Iэщэ Анзор, Мэкъулэ Сэлмэн.

Нахыбжхэр зыхэт купыми Адыгэкъалэрэ
Кошхэблэ районымрэ якомандэхэр
щызэдешIагъэх. Пчъагъэр 1:0-у Адыгэкъалэ

ифутболистхэм текIо-
ныгъэр къыдахыгъ. ЕшIэгъур зауэблэм ыуж
бэ тырамыгъашIэу Ады-
гэкъалэ икомандэ щешIэ-
рэ ХъаджэбыекIо Къэп-
лъанэ Кошхэблэ ико-
мандэ хэт ухъумакохэр
ыгъэплгъэхъухи, къэлап-
чэм Iэгъуаор дидзагъ.

Тренер Iэпэласэу Юсуп
Руслъан зипэщэ кошхэ-
блэ командэр бэрэ ыпэкIэ
илгыгъ, хъагъэм Iэгъуаор
ридзэнэуи амалышIухэр илагъэх, ау инасып
къыхыгъэп. Адыгэкъалэ иухъумакохэр,
къэлэпчхэIутэу Артем Лаврик дэгъоу
ешIагъэх.

Адыгэкъалэ икомандэу республикэм ичем-
пион хъугъэр: Артем Лаврик, Цубыт Ичрам,
Чэтыжь Асфар, Iэшъынэ Аскэр, ЛыIэпIэ
Азэмат, ЛыIэпIэ Асфар, ХъаджэбыекIо
Къэплъан, Хъут Инвер, ЛыхъэтыкIо Аслъан,

Адыгэкъалэ ифутбол командэу Адыгеим
изэIукагъэхэм апэрэ чIыплэр къащыдэзыхыгъэр.

ПчыхъалыкIо Руслъан, Андрей Воловик,
Хъатхъохъу Мурат. Тренерыр ХъаджэбыекIо
Мурат.

1999 — 2000-рэ илгъэхэм къэхъугъэ
кIалэхэр мэфэ зауэкIэ узэкIэлэбжэмэ
зэдешIагъэх. Адыгэкъалэ икомандэу Тхъар-
кхъохъу Муратэ зипащэм апэрэ чIыплэр
зэIукагъухэм къащыдихыгъ.

«Шъо Iэгъуаом» изэнэкъокъухэр Адыгэ
Республикэм физкультурэмкIэ ыкIи спорт-
тымкIэ и Комитет зехишагъ. КIэлэцIыкIу
футболым зегъэушъомбгъугъэным, ныбжы-
кIэхэм Iуныгъэ дэгъу ятыгъэным зэхэща-
кIохэр апылтых.

АР-м физкультурэмкIэ ыкIи спорттымкIэ
и Комитет итхъаматэ игуадзэу ДжармэкIо
Юсыф хагъэунэфыкIырэ чIыплэхэр къыдэзы-
хыгъэмэ къафэгъушIуагъ. КIэлэцIыкIухэм
якъэхъумэн и Дунэе мафэ тефэу кIэух
зэIукагъухэр зэрэзхашагъэр къыхыгъэшыгъ,
футболист цIыкIумэ шIоу шыIэр къадэхъу-
нэу афилуагъ.

Командэхэм спорт шъуашэхэр, Iэгъуаохэр,
щытху тхылъхэр аратыжыгъэх. Зэнэкъо-
кхухэм ясудья шхъаIэу Пэнэшъу Мыхъа-
модэ зэхэщакIохэм, судьяхэу Шэуджэн Хъа-
санбий, Максим Васильченкэм, Сергей Но-
виковым, Эрик Белянкиным лгъэшэу зэрафэ-
разэр къытилуагъ.

НэкIубжым итхэр зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТИЛЪ Нурбий.

Кошхэблэ районымкIэ Фэдз ифутбол командэу рес-
публикэм изэнэкъокъу апэрэ чIыплэр къыщыдэзыхыгъэр.